

Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտ 4

Ապահովագրության պայմանագրեր

Նպատակը

1. Սույն ՖՀՄՍ-ի նպատակն է սահմանել ֆինանսական հաշվետվություններում *ապահովագրության պայմանագրերի* արտացոլումը այդպիսի պայմանագրեր թողարկող կազմակերպության կողմից (որը սույն ՖՀՄՍ-ում սահմանված է որպես *ապահովագրող*), քանի դեռ Խորհուրդը չի ավարտել ապահովագրության պայմանագրերի վերաբերյալ իր նախագծի երկրորդ փուլը: Մասնավորապես, սույն ՖՀՄՍ-ը պահանջում է՝
  - ա) ապահովագրողների կողմից ապահովագրության պայմանագրերի հաշվապահական հաշվառման մասնակի բարելավումներ.
  - բ) բացահայտումներ, որոնք որոշակիացնում և բացատրում են ապահովագրողի ֆինանսական հաշվետվություններում ապահովագրության պայմանագրերից առաջացող գումարները և այդ ֆինանսական հաշվետվությունները օգտագործողներին օգնում են հասկանալ ապահովագրության պայմանագրերի գծով ապագա դրամական միջոցների հոսքերի մեծությունը, ժամկետները և անորոշությունը:

Գործողության ոլորտը

2. Կազմակերպությունը պետք է կիրառի սույն ՖՀՄՍ-ն՝
  - ա) իր կողմից թողարկվող ապահովագրության պայմանագրերի (ներառյալ *վերաապահովագրության պայմանագրերը*) և իր կողմից պահվող վերաապահովագրության պայմանագրերի նկատմամբ.
  - բ) իր կողմից թողարկվող՝ հայեցողական մասնակցության հատկանիշ ունեցող ֆինանսական գործիքների նկատմամբ (տե՛ս պարագրաֆ 35): *“Ֆինանսական գործիքներ. բացահայտումներ”* ՖՀՄՍ 7-ը պահանջում է ֆինանսական գործիքների, այդ թվում նման հատկանիշներ ունեցող ֆինանսական գործիքների վերաբերյալ բացահայտումներ:
3. Սույն ՖՀՄՍ-ը չի անդրադառնում ապահովագրողի հաշվապահական հաշվառման այլ ասպեկտների, ինչպիսիք են ապահովագրողի կողմից պահվող ֆինանսական ակտիվների և ապահովագրողի կողմից թողարկված ֆինանսական պարտավորությունների հաշվառումը (տե՛ս *“Ֆինանսական գործիքներ. ներկայացումը”* ՀՀՄՍ 32-ը, *“Ֆինանսական գործիքներ. ճանաչումը և չափումը”* ՀՀՄՍ 39-ը, ՖՀՄՍ 7-ը և *“Ֆինանսական գործիքներ”* ՖՀՄՍ 9-ը), բացառությամբ 45-րդ պարագրաֆում ներկայացված անցումային դրույթների:
4. Կազմակերպությունը չպետք է կիրառի սույն ՖՀՄՍ-ը՝
  - ա) ուղղակիորեն արտադրողի, դիլերի կամ մանրածախ վաճառողի կողմից տրամադրված ապրանքային երաշխիքների նկատմամբ (տե՛ս ՀՀՄՍ 18 *“Հասույթ”* և ՀՀՄՍ 37 *“Պահուստներ, պայմանական պարտավորություններ և պայմանական ակտիվներ”* ստանդարտները).
  - բ) աշխատակիցների հատուցումների պլանների ներքո գործատուի ակտիվների և պարտավորությունների նկատմամբ (տե՛ս *“Աշխատակիցների հատուցումներ”* ՀՀՄՍ 19-ը և *“Բաժնետոմսերի վրա հիմնված վճարում”* ՖՀՄՍ 2-ը) և թոշակային ապահովության պլանների կողմից՝ թոշակային ապահովության հատուցումների գծով պարտականությունների նկատմամբ (տե՛ս *“Թոշակային հատուցումների պլանների հաշվապահական հաշվառումը և հաշվետվությունները”* ՀՀՄՍ 26-ը).
  - գ) այն պայմանագրային իրավունքների կամ պայմանագրային պարտականությունների նկատմամբ, որոնք կախված են ոչ ֆինանսական հողվածի (օրինակ՝ լիցենզիոն վճարների, ոռոյալթիների, պայմանական վարձավճարների և համանման հողվածների) ապագա օգտագործումից կամ օգտագործման իրավունքից, ինչպես նաև ֆինանսական վարձակալութ-

յունում պարունակվող՝ վարձակալի մնացորդային արժեքի երաշխիքի նկատմամբ (տե՛ս “Վարձակալություն” ՀՀՄՍ 17-ը, “Հասույթ” ՀՀՄՍ 18-ը և “Ոչ նյութական ակտիվներ” ՀՀՄՍ 38-ը)։

- դ) ֆինանսական երաշխավորության պայմանագրերի նկատմամբ, բացառությամբ երբ դրանց թողարկողը նախկինում բացահայտ կերպով հայտարարել է, որ նման պայմանագրերը դիտարկում է որպես ապահովագրության պայմանագրեր, և կիրառել է ապահովագրության պայմանագրերի նկատմամբ կիրառելի հաշվապահական հաշվառումը. այս դեպքում թողարկողը կարող է ընտրություն կատարել՝ նման ֆինանսական երաշխավորության պայմանագրերի նկատմամբ կիրառել կամ ՀՀՄՍ 32, ՖՀՄՍ 7 և ՖՀՄՍ 9 ստանդարտները, կամ էլ սույն ՖՀՄՍ-ն: Թողարկողը կարող է այս ընտրությունը կատարել պայմանագիր առ պայմանագիր, սակայն յուրաքանչյուր պայմանագրի համար կատարված ընտրությունը փոփոխվել չի կարող:
  - ե) ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման դեպքում վճարման կամ ստացման ենթակա պայմանական հատուցման նկատմամբ (տե՛ս “Ձեռնարկատիրական գործունեության միավորումներ” ՖՀՄՍ 3 -ը)։
  - զ) կազմակերպության կողմից պահվող *ուղղակի ապահովագրության պայմանագրերի* նկատմամբ (այսինքն՝ ուղղակի ապահովագրության պայմանագրեր, որոնցում տվյալ կազմակերպությունը հանդիսանում է *ապահովադիր*): Այնուամենայնիվ, իր կողմից ձեռք բերված վերապահովագրության պայմանագրերի մասով *ցեղենի*ը պետք է կիրառի սույն ՖՀՄՍ-ը:
5. Հղումների հեշտության նպատակով՝ սույն ՖՀՄՍ-ն ապահովագրության պայմանագրեր թողարկող կազմակերպությունը սահմանում է որպես ապահովագրող՝ անկախ այն բանից, թե այդ թողարկողը իրավական կամ վերահսկողական նպատակներով համարվում է ապահովագրող, թե ոչ:
6. Վերապահովագրության պայմանագիրը ապահովագրության պայմանագրի տարատեսակ է: Համապատասխանաբար, սույն ՖՀՄՍ-ում ապահովագրության պայմանագրերին կատարվող բոլոր հղումները վերաբերում են նաև վերապահովագրության պայմանագրերին:

Պարունակվող ածանցյալ գործիքներ

7. ՖՀՄՍ 9-ը կազմակերպությունից պահանջում է որոշ պարունակվող ածանցյալ գործիքներ առանձնացնել իրենց հիմնական պայմանագրերից, չափել դրանք իրական արժեքով և իրական արժեքի փոփոխությունները ներառել շահույթում կամ վնասում: ՖՀՄՍ 9-ը կիրառվում է ապահովագրության պայմանագրում պարունակվող ածանցյալ գործիքների նկատմամբ, բացառությամբ երբ պարունակվող ածանցյալ գործիքը ինքն է հանդիսանում ապահովագրության պայմանագիր:
8. Որպես ՖՀՄՍ 9-ի պահանջներից բացառություն, անհրաժեշտ չէ, որպեսզի ապահովագրողը առանձնացնի և իրական արժեքով չափի հաստատագրված գումարի (կամ այնպիսի գումարի, որը հիմնված է հաստատագրված գումարի և տոկոսադրույքի վրա) դիմաց ապահովագրության պայմանագրից հրաժարվելու՝ ապահովադրի օպցիոնը, նույնիսկ եթե իրագործման գինը տարբերվում է հիմնական *ապահովագրական պարտավորության* հաշվեկշռային արժեքից: Այնուամենայնիվ, ՖՀՄՍ 9-ի պահանջները կիրառվում են ապահովագրության պայմանագրում պարունակվող վաճառքի օպցիոնի կամ դրամական միջոցի դիմաց ապահովագրությունից հրաժարվելու օպցիոնի նկատմամբ, եթե հրաժարման արժեքը փոփոխվում է՝ ի պատասխան ֆինանսական փոփոխականի (ինչպիսին է, օրինակ, բաժնային գործիքի կամ ապրանքի գինը կամ ինդեքսը) կամ ոչ ֆինանսական փոփոխականի փոփոխությունների, որը հատուկ չէ պայմանագրի կողմերից մեկին: Ավելին՝ այդ պահանջները նաև կիրառվում են, երբ ապահովադրի՝ վաճառքի օպցիոնը կամ դրամական միջոցի դիմաց ապահովագրությունից հրաժարվելու օպցիոնն իրագործելու կարողությունը պայմանավորված է այդպիսի փոփոխականի փոփոխությամբ (օրինակ՝ վաճառքի օպցիոնը, որը կարող է իրագործվել, եթե արժեթղթերի շուկայի ինդեքսը հասնում է որոշակի սահմանված մակարդակի):
9. 8-րդ պարագրաֆը հավասարապես կիրառվում է հայեցողական մասնակցության հատկանիշ պարունակող ֆինանսական գործիքից հրաժարման օպցիոնների նկատմամբ:

Ավանդային բաղադրիչների տարանջատում

10. Որոշ ապահովագրության պայմանագրեր պարունակում են ինչպես ապահովագրական բաղադրիչ, այնպես էլ *ավանդային բաղադրիչ*: Որոշ դեպքերում ապահովագրողից պահանջվում է կամ նրան թույլատրվում է *տարանջատել* այդ բաղադրիչները.
- ա) տարանջատումը պարտադիր է, եթե բավարարվում են հետևյալ երկու պայմանները.
    - i. ապահովագրողը կարող է ավանդային բաղադրիչը (ներառյալ ցանկացած պարունակվող հրաժարման օպցիոն) չափել առանձին (այսինքն՝ առանց հաշվի առնելու ապահովագրական բաղադրիչը).
    - ii. ապահովագրողի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը այլապես պահանջում է ճանաչել ավանդային բաղադրիչից ծագող բոլոր պարտականությունները և իրավունքները.
  - բ) տարանջատումը թույլատրվում է, բայց չի պահանջվում, եթե ապահովագրողը կարող է ավանդային բաղադրիչը չափել առանձին (տե՛ս “ա” կետի “i” ենթակետը), սակայն նրա հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը պահանջում է ճանաչել ավանդային բաղադրիչից ծագող բոլոր պարտականությունները և իրավունքները՝ անկախ այդ իրավունքները և պարտականությունները չափելու համար օգտագործվող հիմունքից.
  - գ) տարանջատումը արգելվում է, եթե ապահովագրողը չի կարող ավանդային բաղադրիչը չափել առանձին (տե՛ս “ա” կետի “i” ենթակետը):
11. Հետևյալը մի օրինակ է, երբ ապահովագրողի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը չի պահանջում ճանաչել ավանդային բաղադրիչից ծագող բոլոր պարտականությունները: Յեղենտը կորուստների դիմաց հատուցում է ստանում *վերաապահովագրողից*, սակայն պայմանագիրը ցեղենտին պարտավորեցնում է հետ վճարել այդ հատուցումը ապագա տարիների ընթացքում: Այդ պարտականությունը ծագում է ավանդային բաղադրիչից: Եթե ցեղենտի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը այլապես թույլ կտար ճանաչել այդ հատուցումը որպես եկամուտ՝ առանց ճանաչելու դրա արդյունքում առաջացող պարտականությունը, ապա տարանջատումը պահանջվում է:
12. Պայմանագիրը տարանջատված հաշվառելու նպատակով ապահովագրողը պետք է.
- ա) կիրառի սույն ՖՀՄՍ-ն ապահովագրական բաղադրիչի նկատմամբ.
  - բ) կիրառի ՖՀՄՍ 9-ը ավանդային բաղադրիչի նկատմամբ:

Ճանաչումը և չափումը

Որոշ այլ ՖՀՄՍ-ներից ժամանակավոր ազատումը

13. ՀՀՄՍ 8 “*Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն, փոփոխություններ հաշվապահական հաշվառման գնահատումներում և սխալներ*” ստանդարտի 10-12-րդ պարագրաֆները սահմանում են հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն մշակելիս կազմակերպության կողմից օգտագործման ենթակա չափանիշները, երբ կոնկրետ հոդվածի նկատմամբ ոչ մի ՖՀՄՍ կիրառելի չէ: Այնուամենայնիվ, սույն ՖՀՄՍ-ն ազատում է ապահովագրողներին այդ չափանիշների կիրառումից հետևյալ հոդվածների համար իր հաշվապահական քաղաքականության նկատմամբ՝
- ա) իր կողմից թողարկվող ապահովագրության պայմանագրեր (ներառյալ դրանց հետ կապված ձեռքբերման ծախսումները և դրանց հետ կապված ոչ նյութական ակտիվները, ինչպիսիք են 31-րդ և 32-րդ պարագրաֆներում նկարագրվածները).
  - բ) իր կողմից պահվող վերաապահովագրության պայմանագրեր:
14. Այնուամենայնիվ, սույն ՖՀՄՍ-ն ապահովագրողին չի ազատում ՀՀՄՍ 8-ի 10-12-րդ պարագրաֆներում բերված չափանիշների որոշ հետևանքներից: Մասնավորապես, ապահովագրողը՝
- ա) չպետք է որպես պարտավորություն ճանաչի ապագա հնարավոր պահանջների գծով ցանկացած պահուստ, եթե այդ պահանջները առաջանում են այնպիսի ապահովագրության պայմանագրերի գծով, որոնք հաշվետու ամսաթվի դրությամբ գոյություն չունեն (ինչպիսիք են աղետների և հավասարակշռման պահուստները).

- բ) պետք է իրականացնի 15-19-րդ պարագրաֆներում նկարագրված պարտավորությունների համարժեքության ստուգում.
- գ) պետք է հեռացնի ապահովագրական պարտավորությունը (կամ ապահովագրական պարտավորության մի մասը) իր ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունից այն և միայն այն դեպքում, երբ այն դադարում է գոյություն ունենալ, այսինքն՝ երբ պայմանագրում նշված պարտականությունը կատարվում է, չեղյալ է համարվում կամ լրանում է դրա ուժի մեջ լինելու ժամկետը.
- դ) չպետք է հաշվանցի՝
  - i. վերաապահովագրության գծով ակտիվները դրանց հետ կապված ապահովագրական պարտավորությունների դիմաց. կամ
  - ii. վերաապահովագրության պայմանագրերից եկամուտները կամ ծախսերը համապատասխան ապահովագրության պայմանագրերից ծախսերի կամ եկամուտների դիմաց.
- ե) պետք է դիտարկի, թե արդյոք իր վերաապահովագրական ակտիվները արժեզրկված են (տե՛ս պարագրաֆ 20):

Պարտավորությունների համարժեքության ստուգում

- 15. **Ապահովագրողը յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանի ավարտին պետք է գնահատի, թե արդյոք իր կողմից ճանաչված ապահովագրության պարտավորությունները համարժեք են՝ օգտագործելով իր ապահովագրության պայմանագրերի ներքո ապագա դրամական միջոցների հոսքերի ընթացիկ գնահատումները: Եթե այդ գնահատումը ցույց է տալիս, որ իր ապահովագրական պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքը (հանած դրանց հետ կապված՝ ձեռքբերման հետաձգված ծախսումները և դրանց հետ կապված ոչ նյութական ակտիվները, ինչպիսիք են 31-րդ և 32-րդ պարագրաֆներում քննարկվածները) համարժեք չեն գնահատված՝ ապագա դրամական միջոցների հոսքերի հետ համեմատած, ապա ամբողջ պակասուրդը պետք է ճանաչվի շահույթում կամ վնասում:**
- 16. Եթե ապահովագրողը կիրառում է պարտավորությունների համարժեքության այնպիսի ստուգում, որը բավարարում է սահմանված նվազագույն պահանջները, ապա սույն ՖՀՄՍ-ը չի սահմանում լրացուցիչ պահանջներ: Այդ նվազագույն պահանջներն են.
  - ա) ստուգումը հաշվի է առնում բոլոր պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերի և կապակցված դրամական միջոցների հոսքերի (ինչպիսիք են պահանջների սպասարկման ծախսումները) ընթացիկ գնահատականները, ինչպես նաև պարունակվող օպցիոններից և երաշխավորություններից առաջացող դրամական հոսքերը.
  - բ) եթե ստուգումը ցույց է տալիս, որ պարտավորությունները համարժեք չեն, ողջ պակասուրդը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:
- 17. Եթե ապահովագրողի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը չի պահանջում պարտավորությունների՝ 16-րդ պարագրաֆի նվազագույն պահանջները բավարարող համարժեքության ստուգում, ապա ապահովագրողը պետք է.
  - ա) որոշի համապատասխան ապահովագրական պարտավորությունների¹ հաշվեկշռային արժեքը՝ հանած ստորև նշվածների հաշվեկշռային արժեքները՝
    - i. դրանց հետ կապված ցանկացած ձեռքբերման հետաձգված ծախսումներ.
    - ii. դրանց հետ կապված ցանկացած ոչ նյութական ակտիվներ, ինչպիսիք են ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման կամ պորտֆելի փոխանցման արդյունքում ձեռք բերված ոչ նյութական ակտիվները (տե՛ս 31-րդ և 32-րդ պարագրաֆները):

¹ Համապատասխան ապահովագրական պարտավորությունները այն ապահովագրական պարտավորություններն են (և դրանց հետ կապված՝ հետաձգված ձեռքբերման ծախսումները և դրանց հետ կապված ոչ նյութական ակտիվները), որոնց համար ապահովագրողի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը չի պահանջում 16-րդ պարագրաֆի նվազագույն պահանջները բավարարող պարտավորությունների համարժեքության ստուգում:

Այնուամենայնիվ, դրանց հետ կապված վերաապահովագրության գծով ակտիվները հաշվի չեն առնվում, քանի որ ապահովագրողը դրանք հաշվառում է առանձին (տե՛ս պարագրաֆ 20)։

- բ) որոշի, արդյոք “ա” կետում նշված գումարը փոքր է այն հաշվեկշռային արժեքից, որը կպահանջվեր, եթե համապատասխան ապահովագրական պարտավորությունները լինեին ՀՀՄՍ 37-ի գործողության ոլորտում: Եթե այն փոքր է, ապահովագրողը պետք է ամբողջ տարբերությունը ճանաչի շահույթում կամ վնասում և պակասեցնի դրանց հետ կապված՝ ձեռքբերման հետաձգված ծախսումների կամ դրանց հետ կապված ոչ նյութական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը, կամ ավելացնի համապատասխան ապահովագրական պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքը:
18. Եթե ապահովագրողի պարտավորությունների համարժեքության ստուգումը բավարարում է 16-րդ պարագրաֆի նվազագույն պահանջները, ապա ստուգումը իրականացվում է այդ ստուգման նպատակներով սահմանված ընդհանրացման մակարդակի համար: Եթե պարտավորությունների համարժեքության ստուգումը չի բավարարում այդ նվազագույն պահանջները, 17-րդ պարագրաֆում նկարագրված համեմատությունը պետք է իրականացվի այնպիսի պայմանագրերի պորտֆելի մակարդակով, որոնք ենթակա են համանման ռիսկերի և կառավարվում են միասին որպես միասնական պորտֆել:
19. 17-րդ պարագրաֆի “բ” կետում նկարագրված գումարը (այսինքն ՀՀՄՍ 37-ի կիրառման արդյունքը) պետք է արտացոլի ապագա ներդրումային մարժաներ (տե՛ս 27-29-րդ պարագրաֆները) այն և միայն այն դեպքում, եթե 17-րդ պարագրաֆի “ա” կետում նշված գումարը նույնպես արտացոլում է այդ մարժաները:

Վերաապահովագրության գծով ակտիվների արժեզրկումը

20. Եթե ցեղենտի վերաապահովագրության գծով ակտիվը արժեզրկված է, ապա ցեղենտը պետք է համապատասխանաբար նվազեցնի դրա հաշվեկշռային արժեքը և արժեզրկումից կորուստը ճանաչի շահույթում կամ վնասում: Վերաապահովագրության գծով ակտիվը արժեզրկված է այն և միայն այն դեպքում, եթե՝
- ա) առկա է անկողմնակալ վկայություն, որ ցեղենտը կարող է չստանալ պայմանագրի պայմաններով իրեն հասանելի բոլոր գումարները՝ որպես վերաապահովագրական ակտիվի սկզբնապես ճանաչումից հետո տեղի ունեցած դեպքի արդյունք:
- բ) այդ դեպքը արժանահավատորեն չափելի ազդեցություն ունի այն գումարների նկատմամբ, որոնք ցեղենտը կստանա վերաապահովագրողից:

Փոփոխություններ հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունում

21. 22-30-րդ պարագրաֆները կիրառվում են ինչպես արդեն ՖՀՄՍ-ները կիրառող ապահովագրողի, այնպես էլ առաջին անգամ ՖՀՄՍ-ները ընդունող ապահովագրողի կողմից կատարվող փոփոխությունների նկատմամբ:
22. **Ապահովագրողը կարող է փոփոխել ապահովագրության պայմանագրերի հաշվապահական հաշվառման իր քաղաքականությունը այն և միայն այն դեպքում, երբ այդ փոփոխությունը ֆինանսական հաշվետվությունները դարձնում է օգտագործողների տնտեսական որոշումների կայացման կարիքների համար ավելի տեղին և ոչ պակաս արժանահավատ, կամ էլ այդ կարիքների համար ավելի արժանահավատ և ոչ պակաս տեղին: Ապահովագրողը պետք է տեղին և արժանահավատ լինելու վերաբերյալ դատողություններ անի՝ ՀՀՄՍ 8-ի չափանիշների հիման վրա:**
23. Ապահովագրության պայմանագրերի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը փոփոխելը հիմնավորելու նպատակով՝ ապահովագրողը պետք է ցույց տա, որ այդ փոփոխությունը իր ֆինանսական հաշվետվությունները ավելի է մոտեցնում ՀՀՄՍ 8-ի չափանիշների բավարարմանը, սակայն պարտադիր չէ, որ այդ փոփոխությունը հանգեցնի այդ չափանիշների ամբողջական բավարարմանը: Ստորև քննարկվում են հետևյալ կոնկրետ հարցերը՝
- ա) ընթացիկ տոկոսադրույքներ (պարագրաֆ 24)։
- բ) գոյություն ունեցող պրակտիկայի շարունակություն (պարագրաֆ 25)։

- գ) հաշվենկատություն (պարագրաֆ 26).
- դ) ապագա ներդրումային մարժաներ (պարագրաֆ 27-29).
- ե) համանման հաշվապահական հաշվառում (պարագրաֆ 30):

Ընթացիկ շուկայական տոկոսադրույքներ

24. Ապահովագրողին թույլատրվում է, սակայն նրանից չի պահանջվում փոխել հաշվապահական հաշվառման իր քաղաքականությունն այնպես, որ նա վերաչափի նախատեսված ապահովագրական պարտավորությունները² ընթացիկ շուկայական տոկոսադրույքներն արտացոլելու նպատակով, և այդ պարտավորություններում փոփոխությունները ճանաչի շահույթում կամ վնասում: Այդ ժամանակ նա նաև կարող է ընդունել հաշվապահական հաշվառման այնպիսի քաղաքականություն, որը նախատեսված ապահովագրական պարտավորությունների համար պահանջում է այլ ընթացիկ գնահատումների և ենթադրությունների կիրառում: Սույն պարագրաֆում ընտրության հնարավորությունը ապահովագրողին թույլ է տալիս նախատեսված պարտավորությունների համար փոխել հաշվապահական հաշվառման իր քաղաքականությունը՝ առանց այդ քաղաքականությունը հետևողականորեն բոլոր համանման պարտավորությունների նկատմամբ կիրառելու, ինչն այլապես կպահանջվեր ՀՀՄՍ 8-ի կողմից: Եթե ապահովագրողը հայտարարում է այդ ընտրության պարտավորվածության մասին, ապա նա պետք է շարունակի ընթացիկ շուկայական տոկոսադրույքները (և, եթե կիրառելի է, այլ ընթացիկ գնահատականները և ենթադրությունները) կիրառել հետևողականորեն՝ բոլոր այդ պարտավորությունների նկատմամբ, բոլոր ժամանակաշրջաններում՝ մինչև դրանց մարումը:

Գոյություն ունեցող պրակտիկայի շարունակություն

25. Ապահովագրողը կարող է շարունակել կիրառել իր գոյություն ունեցող պրակտիկան հետևյալ դեպքերում, սակայն չի կարող սկսել կիրառել դրանցից ոչ մեկը, քանի որ դա չի բավարարի 22-րդ պարագրաֆի պահանջները.

- ա) ապահովագրական պարտավորությունների չափումը չզեղչված հիմունքով.
- բ) ներդրումների կառավարումից ապագա վճարների գծով պայմանագրային իրավունքների չափումը այնպիսի գումարով, որը գերազանցում է ենթադրվող իրական արժեքը, որը որոշվում է շուկայի այլ մասնակիցների կողմից համանման ծառայությունների դիմաց գանձվող ընթացիկ վճարների հետ համեմատության հիման վրա: Հավանական է, որ այդ պայմանագրային իրավունքների առաջացման պահին դրանց իրական արժեքը հավասար է վճարված սկզբնավորման ծախսումներին, բացառությամբ երբ ներդրումների կառավարման գծով ապագա վճարները և դրանց հետ կապված ծախսումները շուկայական համեմատական ցուցանիշների հետ համադրելի չեն.
- գ) դուստր կազմակերպությունների ապահովագրության պայմանագրերի (և դրանց հետ կապված՝ ձեռքբերման հետաձգված ծախսումների ու դրանց հետ կապված ոչ նյութական ակտիվների, եթե այդպիսիք առկա են) հաշվապահական հաշվառման համար ոչ միասնական հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության օգտագործումը, բացառությամբ 24-րդ պարագրաֆով նախատեսված դեպքերի: Եթե այդ հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը միասնական չէ, ապահովագրողը կարող է փոփոխել այն, եթե այդ փոփոխությունը չի հանգեցնում հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունում ավելի մեծ տարբերությունների և նաև բավարարում է սույն ՖՀՄՍ-ի այլ պահանջներ:

Հաշվենկատություն

26. Ապահովագրողից չի պահանջվում, որ նա փոխի ապահովագրության պայմանագրերի հաշվապահական հաշվառման իր քաղաքականությունը՝ ավելորդ հաշվենկատությունը վերացնելու նպատակով: Այնուամենայնիվ, եթե ապահովագրողը արդեն իսկ չափում է իր ապահովագրության պայմանագրերը բավարար հաշվենկատությամբ, նա չպետք է ներառի լրացուցիչ հաշվենկատություն:

² Տվյալ կետում ապահովագրական պարտավորությունները ներառում են դրանց հետ կապված՝ ձեռքբերման հետաձգված ծախսումները և դրանց հետ կապված ոչ նյութական ակտիվները, ինչպիսիք են 31-32-րդ պարագրաֆներում նկարագրվածները:

Ապագա ներդրումային մարժաներ

27. Ապահովագրողից չի պահանջվում փոփոխել ապահովագրության պայմանագրերի հաշվապահական հաշվառման իր քաղաքականությունը՝ ապագա ներդրումային մարժաները բացառելու նպատակով: Այնուամենայնիվ, գոյություն ունի հերքելի ենթադրություն առ այն, որ ապահովագրողի ֆինանսական հաշվետվությունները կդառնան պակաս տեղին և արժանահավատ, եթե նա սկսի կիրառել հաշվապահական հաշվառման այնպիսի քաղաքականություն, որն ապահովագրության պայմանագրերը չափելիս արտացոլում է ապագա ներդրումային մարժաները, բացառությամբ երբ այդ մարժաները ազդում են պայմանագրային վճարների վրա: Այդ մարժաները արտացոլող հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության երկու օրինակներ են՝
- ա) այնպիսի զեղչման դրույքի օգտագործումը, որն արտացոլում է ապահովագրողի ակտիվների գնահատված հատույցը. կամ
  - բ) այդ ակտիվների գծով հատույցների կանխատեսումը գնահատված հատույցի դրույքով, այդ կանխատեսվող հատույցների զեղչումը մեկ այլ դրույքով, և ստացված արդյունքների ներառումը պարտավորությունների չափման մեջ:
28. Ապահովագրողը կարող է հերքել 27-րդ պարագրաֆում նկարագրված հերքելի ենթադրությունը այն և միայն այն դեպքում, եթե հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխության այլ բաղադրիչներ բարձրացնում են նրա ֆինանսական հաշվետվությունների տեղին լինելը և արժանահավատությունը բավարար չափով, որպեսզի հակակշռեն ապագա ներդրումային մարժաների ներառման հետևանքով առաջացող՝ տեղին լինելու և արժանահավատության նվազեցումը: Օրինակ՝ ենթադրենք, որ ապահովագրության պայմանագրերի համար ապահովագրողի հաշվապահական հաշվառման գոյություն ունեցող քաղաքականությունը ներառում է դրանց կնքման պահին սահմանվող՝ ավելորդ հաշվենկատ ենթադրություններ և կարգավորող մարմնի կողմից առանց շուկայական պայմանները հաշվի առնելու սահմանվող զեղչման դրույք, ինչպես նաև անտեսում է որոշ պարունակվող օպցիոններ և երաշխավորություններ: Ապահովագրողը կարող է իր ֆինանսական հաշվետվությունները դարձնել ավելի տեղին և ոչ պակաս արժանահավատ՝ անցում կատարելով համապարփակ, դեպի ներդրողը կողմնորոշված հաշվապահական հաշվառման հիմունքների, որոնք լայնորեն կիրառվում են և ներառում են՝
- ա) ընթացիկ գնահատականները և ենթադրությունները.
  - բ) ռիսկը և անորոշությունը արտացոլելու նպատակով խելամիտ (բայց ոչ ավելորդ հաշվենկատ) ճշգրտումները.
  - գ) պարունակվող օպցիոնների և երաշխավորությունների ինչպես ներքին արժեքը, այնպես էլ ժամանակային արժեքը արտացոլող չափումները.
  - դ) ընթացիկ շուկայական զեղչման դրույքը, նույնիսկ եթե այդ զեղչման դրույքը արտացոլում է ապահովագրողի ակտիվների գնահատված հատույցը:
29. Չափման որոշ մոտեցումների դեպքում զեղչման դրույքը օգտագործվում է՝ որոշելու համար ապագա շահույթի մարժայի ներկա արժեքը: Այդ շահույթի մարժան այնուհետև վերագրվում է տարբեր ժամանակաշրջանների՝ օգտագործելով բանաձև: Այդպիսի մոտեցումների դեպքում զեղչման դրույքը միայն անուղակիորեն է ազդում պարտավորությունների չափման վրա: Մասնավորապես, պակաս համապատասխան զեղչման դրույքի օգտագործումն ունի սահմանափակ ազդեցություն կամ չունի որևէ ազդեցություն պարտավորության առաջացման պահին դրա մեծության չափման վրա: Այնուամենայնիվ, այլ մոտեցումների դեպքում զեղչման դրույքը ուղղակիորեն է որոշում պարտավորության չափումը: Վերջին դեպքում, քանի որ ակտիվների վրա հիմնված զեղչման դրույքի ներմուծումն ունի ավելի նշանակալի ազդեցություն, մեծապես անհավանական է, որ ապահովագրողը կարող է հերքել 27-րդ պարագրաֆում նկարագրված հերքելի ենթադրությունը:

Հայելային հաշվառում

30. Հաշվապահական հաշվառման որոշ մոդելներում ապահովագրողի ակտիվների գծով իրացված շահույթները կամ վնասները ուղղակի ազդեցություն ունեն ստորև նշվածներից որոշ մասի կամ բոլորի չափման վրա՝ ա) ապահովագրական պարտավորություններ, բ) դրանց հետ կապված՝ ձեռքբերման հետաձգված ծախսումներ, և գ) դրանց հետ կապված ոչ նյութական ակտիվներ, ինչպիսիք են 31-րդ և

32-րդ պարագրաֆներում նկարագրվածները: Ապահովագրողին թույլատրվում է, սակայն չի պարտադրվում փոխել հաշվապահական հաշվառման իր քաղաքականությունն այնպես, որ ակտիվի գծով ճանաչված, բայց չիրացված շահույթը կամ վնասը ազդի այդ չափումների վրա միևնույն ձևով, ինչպես իրացված շահույթը կամ վնասը: Ապահովագրական պարտավորությունների (կամ ձեռքբերման հետաձգված ծախսումների կամ ոչ նյութական ակտիվների) գծով համապատասխան ճշգրտումները պետք է ճանաչվեն այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում այն և միայն այն դեպքում, եթե չիրացված շահույթները կամ վնասները ճանաչված են այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում: Այս մոտեցումը երբեմն կոչվում է “հայելային հաշվապահական հաշվառում”:

Ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման կամ պորտֆելի փոխանցման արդյունքում ձեռք բերված ապահովագրության պայմանագրեր

31. ՖՀՄՍ 3-ի պահանջները բավարարելու նպատակով՝ ապահովագրողը ձեռքբերման ամսաթվին պետք է ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման արդյունքում ձեռք բերած ապահովագրական պարտավորությունները և ձեռք բերված *ապահովագրական ակտիվները* չափի իրական արժեքով: Այնուամենայնիվ, ապահովագրողին թույլատրվում է, սակայն չի պարտադրվում, կիրառել տարանջատված ներկայացում, որի դեպքում ձեռք բերված ապահովագրության պայմանագրերի իրական արժեքը բաժանվում է երկու բաղադրիչների՝
- ա) պարտավորություն, որը չափվում է ապահովագրողի կողմից թողարկվող ապահովագրության պայմանագրերի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությանը համապատասխան:
  - բ) ոչ նյութական ակտիվ, որն իրենից ներկայացնում է՝ (i) ձեռք բերված պայմանագրային ապահովագրական իրավունքների և ստանձնած ապահովագրական պարտավորությունների իրական արժեքի, և (ii) “ա” կետում նկարագրված գումարի միջև տարբերությունը: Այդ ակտիվի հետագա չափումը պետք է համապատասխանի դրա հետ կապված ապահովագրական պարտավորության չափմանը:
32. Ապահովագրության պայմանագրերի պորտֆել ձեռք բերող ապահովագրողը կարող է օգտագործել 31-րդ պարագրաֆում նկարագրված՝ ընդլայնված ներկայացման մոտեցումը:
33. 31-րդ և 32-րդ պարագրաֆներում նկարագրված ոչ նյութական ակտիվները բացառված են ՀՀՄՍ 36 “Ակտիվների արժեքը կում” ստանդարտի և ՀՀՄՍ 38-ի գործողության ոլորտներից: Այնուամենայնիվ, ՀՀՄՍ 36-ը և ՀՀՄՍ 38-ը կիրառվում են այն հաճախորդների ցուցակի և հաճախորդների հետ փոխհարաբերությունների նկատմամբ, որոնք արտացոլում են ապագա պայմանագրերի վերաբերյալ սպասումները, որոնք ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման կամ պորտֆելի փոխանցման ամսաթվին առկա պայմանագրային ապահովագրական իրավունքների և պայմանագրային ապահովագրական պարտավորությունների մաս չեն կազմում:

Հայեցողական մասնակցության հատկանիշներ

Հայեցողական մասնակցության հատկանիշներ ապահովագրության պայմանագրերում

34. Որոշ ապահովագրության պայմանագրեր պարունակում են հայեցողական մասնակցության հատկանիշ, ինչպես նաև *երաշխավորված տարր*: Նման պայմանագիր թողարկողը՝
- ա) կարող է, սակայն պարտադրված չէ երաշխավորված տարրը ճանաչել հայեցողական մասնակցության հատկանիշից առանձին: Եթե թողարկողը դրանք առանձնացված չի ճանաչում, ապա ամբողջ պայմանագիրը պետք է դասակարգվի որպես պարտավորություն: Եթե թողարկողը դրանք առանձնացված է դասակարգում, ապա երաշխավորված տարրը պետք է դասակարգվի որպես պարտավորություն:
  - բ) հայեցողական մասնակցության հատկանիշը երաշխավորված տարրից առանձին ճանաչելու պարագայում պետք է այդ հատկանիշը դասակարգի կա՛մ որպես պարտավորություն, կա՛մ որպես սեփական կապիտալի առանձին բաղադրիչ: Սույն ՖՀՄՍ-ը չի սահմանում, թե թողարկողը ինչպես պետք է որոշի՝ արդյոք այդ հատկանիշը պարտավորություն է, թե սեփական կապիտալ: Թողարկողը կարող է բաժանել այդ հատկանիշը պարտավորության և սեփական կապիտալի բաղադրիչների և այդպիսի բաժանման նկատմամբ պետք է կիրառի հետևողական հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն: Թողարկողը չպետք է

դասակարգի այդ հատկանիշը որպես միջանկյալ կատեգորիա, որը ո՛չ պարտավորություն է, ո՛չ էլ սեփական կապիտալ.

- զ) կարող է որպես հասույթ ճանաչել բոլոր ստացված ապահովագրական վճարները՝ առանց առանձնացնելու սեփական կապիտալի բաղադրիչին վերաբերող որևէ մաս: Արդյունքում առաջացող՝ երաշխավորված տարրում և որպես պարտավորություն դասակարգված հայեցողական մասնակցության հատկանիշում փոփոխությունները պետք է ճանաչվեն շահույթում կամ վնասում: Եթե հայեցողական մասնակցության հատկանիշը մասամբ կամ ամբողջությամբ դասակարգված է որպես սեփական կապիտալ, ապա շահույթի կամ վնասի մի մասը կարող է վերագրվել այդ հատկանիշին (ճիշտ այնպես, ինչպես մի մասը կարող է վերագրվել չվերահսկող բաժնեմասին): Շահույթի կամ վնասի այն մասը, որը վերագրելի է հայեցողական մասնակցության հատկանիշի սեփական կապիտալի բաղադրիչին, թողարկողը պետք է ճանաչի որպես շահույթի կամ վնասի բաշխում, այլ ոչ թե որպես ծախս կամ եկամուտ (տե՛ս ՀՀՄՍ 1 “Ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացում” ստանդարտը).
- դ) եթե պայմանագիրն ընդգրկում է ՖՀՄՍ 9-ի գործողության ոլորտում գտնվող ածանցյալ գործիք, ապա այդ պարունակվող ածանցյալ գործիքի նկատմամբ պետք է կիրառի ՖՀՄՍ 9-ը.
- ե) 14–20-րդ պարագրաֆներում և 34- րդ պարագրաֆի “ա”-”դ” կետերում չնկարագրված բոլոր այլ դեպքերում պետք է այդպիսի պայմանագրերի նկատմամբ շարունակի կիրառել հաշվապահական հաշվառման իր գոյություն ունեցող քաղաքականությունը, բացառությամբ երբ նա այնպես է փոփոխում իր հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը, որ բավարարվում են 21–30-րդ պարագրաֆների պահանջները:

Հայեցողական մասնակցության բաղադրիչը ֆինանսական գործիքներում

35. 34-րդ պարագրաֆի պահանջները վերաբերում են նաև հայեցողական մասնակցության հատկանիշ պարունակող ֆինանսական գործիքներին: Ի լրումն դրանց՝

- ա) եթե թողարկողը հայեցողական մասնակցության ամբողջ բաղադրիչը դասակարգում է որպես պարտավորություն, ապա նա ամբողջ պայմանագրի (այսինքն՝ և՛ երաշխավորված տարրի, և՛ ըստ հայեցողական մասնակցության հատկանիշի) նկատմամբ պետք է կիրառի 15-19-րդ պարագրաֆներում նկարագրված պարտավորությունների համարժեքության ստուգումը: Թողարկողից չի պահանջվում որոշել այն գումարը, որը կառաջանար երաշխավորված տարրի նկատմամբ ՖՀՄՍ 9-ի կիրառման արդյունքում.
- բ) եթե թողարկողը ամբողջ հատկանիշը կամ դրա մի մասը դասակարգում է որպես սեփական կապիտալի առանձին տարր, ապա ամբողջ պայմանագրի համար ճանաչված պարտավորությունը չպետք է պակաս լինի այն գումարից, որը կառաջանար երաշխավորված տարրի նկատմամբ ՖՀՄՍ 9-ը կիրառելու արդյունքում: Այդ գումարը պետք է ներառի պայմանագրից հրաժարվելու օպցիոնի ներքին արժեքը, բայց չպետք է ներառի դրա ժամանակային արժեքը, եթե 9-րդ պարագրաֆը ազատում է այդ օպցիոնը իրական արժեքով չափելու պահանջից: Թողարկողից չի պահանջվում բացահայտել երաշխավորված տարրի նկատմամբ ՖՀՄՍ 9-ը կիրառելու արդյունքում առաջանալիք գումարը, և ոչ էլ ներկայացնել այդ գումարը առանձին: Ավելին՝ թողարկողից չի պահանջվում որոշել այդ գումարը, եթե հստակ է, որ ամբողջ պարտավորության ճանաչված գումարն ավելի մեծ է.
- գ) չնայած այս պայմանագրերը ֆինանսական գործիքներ են՝ թողարկողը կարող է շարունակել ճանաչել այդ պայմանագրերի գծով ստացվող ապահովագրական վճարները որպես հասույթ և ճանաչել արդյունքում առաջացող պարտավորության հաշվեկշռային արժեքի աճը որպես ծախս.
- դ) չնայած այս պայմանագրերը ֆինանսական գործիքներ են՝ հայեցողական մասնակցության հատկանիշ ունեցող պայմանագրերի նկատմամբ ՖՀՄՍ 7-ի 20-րդ պարագրաֆի “բ” կետը կիրառելիս թողարկողը պետք է բացահայտի շահույթում կամ վնասում ճանաչված ընդհանուր տոկոսային ծախսերը, սակայն այդպիսի տոկոսային ծախսերի հաշվարկման համար չպետք է կիրառի արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Բացահայտում

Ճանաչված գումարների բացատրություն

36. Ապահովագրողը պետք է բացահայտի տեղեկատվություն, որը որոշակիացնում և բացատրում է ֆինանսական հաշվետվություններում ապահովագրության պայմանագրերից առաջացող գումարները:
37. 36-րդ պարագրաֆի պահանջները բավարարելու նպատակով՝ ապահովագրողը պետք է բացահայտի՝
- ա) ապահովագրության պայմանագրերի և դրանց հետ կապված ակտիվների, պարտավորությունների, եկամուտների և ծախսերի համար իր հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը.
  - բ) ապահովագրության պայմանագրերից առաջացող ճանաչված ակտիվները, պարտավորությունները, եկամուտները և ծախսերը (և, եթե դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունը ներկայացվում է ուղղակի մեթոդով, ապա նաև դրամական միջոցների հոսքերը): Ավելին՝ եթե ապահովագրողը նաև ցեղենտ է, նա պետք է բացահայտի՝
    - i. վերաապահովագրության ձեռքբերման արդյունքում շահույթում կամ վնասում ճանաչված շահույթները կամ վնասները.
    - ii. եթե ցեղենտը հետաձգում և ամորտիզացնում է վերաապահովագրության ձեռքբերման արդյունքում առաջացող շահույթը կամ վնասը, ապա այդ ժամանակաշրջանի ամորտիզացիան և ժամանակաշրջանի սկզբին ու վերջին չամորտիզացված մնացած գումարները.
  - գ) “բ” կետում նկարագրված՝ ճանաչված գումարների չափման վրա առավելագույն ազդեցություն ունեցող ենթադրությունների որոշման համար կիրառված գործընթացը: Եթե գործնականում իրագործելի է, ապահովագրողը պետք է ներառի նաև այդ ենթադրությունների վերաբերյալ քանակական բացահայտումներ.
  - դ) ապահովագրական ակտիվների և ապահովագրական պարտավորությունների չափման նպատակով օգտագործված ենթադրությունների փոփոխության ազդեցությունը՝ առանձին ներկայացնելով ֆինանսական հաշվետվությունների վրա էական ազդեցություն ունեցող յուրաքանչյուր փոփոխության ազդեցությունը.
  - ե) ապահովագրական պարտավորությունների, վերաապահովագրական ակտիվների և, եթե այդպիսիք առկա են, ձեռքբերման հետաձգված ծախսումների փոփոխությունների համադրումը:

Ապահովագրության պայմանագրերից առաջացող ռիսկերի բնույթը և չափը

38. Ապահովագրողը պետք է բացահայտի տեղեկատվություն, որն իր ֆինանսական հաշվետվություններն օգտագործողներին հնարավորություն է տալիս գնահատելու ապահովագրության պայմանագրերից առաջացող ռիսկերի բնույթը և չափը:
39. 38-րդ պարագրաֆի պահանջները բավարարելու նպատակով՝ ապահովագրողը պետք է բացահայտի՝
- ա) ապահովագրության պայմանագրերից առաջացող ռիսկերի կառավարման իր նպատակները, քաղաքականությունը և գործընթացները և այդ ռիսկերի կառավարման նպատակով օգտագործվող մեթոդները.
  - բ) [հանված է]
  - գ) տեղեկատվություն *ապահովագրական ռիսկի* (նախքան վերաապահովագրության արդյունքում ռիսկի նվազեցումը և դրանից հետո) վերաբերյալ, ներառյալ տեղեկատվություն՝
    - i. ապահովագրական ռիսկի նկատմամբ զգայունության վերաբերյալ (տե՛ս պարագրաֆ 39-ի “ա” կետը).
    - ii. ապահովագրական ռիսկի կենտրոնացվածությունները, ներառյալ նկարագրություն, թե ինչպես է ղեկավարությունը որոշում այդ կենտրոնացվածությունները և այն ընդհանուր հատկանիշների նկարագրությունը, որը որոշում է յուրաքանչյուր

կենտրոնացվածությունը (օրինակ՝ ապահովագրական դեպքի տեսակը, աշխարհագրական վայրը կամ արժույթը)։

iii. փաստացի պահանջները՝ համեմատած նախկին գնահատականների հետ (այսինքն՝ պահանջների զարգացման ընթացքը)։ Պահանջների զարգացման ընթացքի բացահայտումը պետք է ներկայացվի՝ սկսած անցյալում այն ժամանակաշրջանից, երբ առաջացել է ամենավաղ էական պահանջը, որի համար պահանջների դիմաց վճարների գումարի և ժամկետի առումով դեռևս առկա է անորոշություն, սակայն չի պահանջվում, որ այն ընդգրկի ավելի, քան տասը տարի։ Ապահովագրողից չի պահանջվում բացահայտել տեղեկատվություն այն պահանջների վերաբերյալ, որոնց վճարման գումարի և ժամկետի վերաբերյալ անորոշությունը սովորաբար վերանում է մեկ տարվա ընթացքում։

դ) ՖՀՄՍ 7-ի 31-42-րդ պարագրաֆների կողմից պահանջվող տեղեկատվությունը պարտքային ռիսկի, իրացվելիության ռիսկի և շուկայական ռիսկի վերաբերյալ, որը կպահանջվեր, եթե ապահովագրության պայմանագրերը գտնվեին ՖՀՄՍ 7-ի գործողության շրջանակում։ Այնուամենայնիվ՝

i. ապահովագրողից չի պահանջվում տրամադրել ՖՀՄՍ 7-ի 39-րդ պարագրաֆի “ա” և “բ” կետերով պահանջվող մարման վերլուծությունը, եթե դրա փոխարեն նա բացահայտում է տեղեկատվություն ճանաչված ապահովագրական պարտավորություններից առաջացող զուտ դրամական արտահոսքերի գնահատված ժամկետների վերաբերյալ։ Դա կարող է լինել ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչված գումարների մարման վերլուծության տեսքով։

ii. եթե ապահովագրողը օգտագործում է շուկայական պայմանների նկատմամբ զգայունության կառավարման այլընտրանքային մեթոդ, ինչպիսին է, օրինակ, պարունակվող արժեքի վերլուծությունը, նա կարող է այդ զգայունության վերլուծությունը կիրառել ՖՀՄՍ 7-ի 40-րդ պարագրաֆի “ա” կետի պահանջը բավարարելու նպատակով։ Այդպիսի ապահովագրողը պետք է նաև ներկայացնի ՖՀՄՍ 7-ի 41-րդ պարագրաֆով պահանջվող բացահայտումները։

ե) տեղեկատվություն հիմնական ապահովագրության պայմանագրում պարունակվող ածանցյալ գործիքներից առաջացող շուկայական ռիսկին ենթարկվածությունների վերաբերյալ, եթե ապահովագրողից չի պահանջվում, և նա չի չափում պարունակվող ածանցյալ գործիքներն իրական արժեքով։

39Ա. 39-րդ պարագրաֆի “գ” կետի “i” ենթակետի պահանջները բավարարելու նպատակով՝ ապահովագրողը պետք է բացահայտի հետևյալ “ա” կամ “բ” կետերում նշված տեղեկատվությունը՝

ա) զգայունության վերլուծություն, որը ցույց է տալիս, թե ինչպիսի ազդեցություն կլիներ շահույթի կամ վնասի և սեփական կապիտալի վրա, եթե տեղի ունեցած լինեին՝ համապատասխան ռիսկային փոփոխականի փոփոխություններ, որոնք հաշվետու ժամանակաշրջանի ավարտին խելամտորեն հնարավոր էին, զգայունության վերլուծության պատրաստման ժամանակ կիրառված մեթոդներն ու ենթադրությունները, ինչպես նաև նախորդ ժամանակաշրջանի համար կիրառվող մեթոդների և ենթադրությունների փոփոխությունները։ Այնուամենայնիվ, եթե ապահովագրողը օգտագործում է շուկայական պայմանների նկատմամբ զգայունությունը կառավարելու այլընտրանքային մեթոդ, ինչպիսին է, օրինակ, պարունակվող արժեքի վերլուծությունը, նա կարող է բավարարել այս պահանջը՝ բացահայտելով այդ այլընտրանքային զգայունության վերլուծությունը և ՖՀՄՍ 7-ի 41-րդ պարագրաֆով պահանջվող բացահայտումները։

բ) որակական տեղեկատվություն զգայունության վերաբերյալ, ինչպես նաև տեղեկատվություն ապահովագրողի ապագա դրամական միջոցների հոսքերի մեծության, ժամկետների և անորոշության վրա էական ազդեցություն ունեցող ապահովագրության պայմանագրերի ժամկետների և պայմանների վերաբերյալ։

Ուժի մեջ մտնելը և անցումային դրույթներ

40. 41-45-րդ պարագրաֆներում ներկայացված անցումային դրույթները վերաբերում են ինչպես ՖՀՄՍ-ները արդեն կիրառող կազմակերպություններին, որոնք առաջին անգամ են կիրառում սույն ստանդարտը, այնպես էլ այն կազմակերպություններին, որոնք ՖՀՄՍ-ները կիրառում են առաջին անգամ (առաջին անգամ կիրառող):
41. Կազմակերպությունը սույն ՖՀՄՍ-ը պետք է կիրառի 2005 թ. հունվարի 1-ից կամ դրանից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար: Ավելի վաղ կիրառումը խրախուսվում է: Եթե կազմակերպությունը սույն ՖՀՄՍ-ը կիրառում է ավելի վաղ ժամանակաշրջանի համար, նա պետք է բացահայտի այդ փաստը:
- 41Ա. 2005թ. օգոստոսին հրապարակված՝ *Ֆինանսական երաշխավորության պայմանագրերը* (փոփոխություններ ՀՀՄՍ 39-ում և ՖՀՄՍ 4-ում) փոփոխել են 4-րդ պարագրաֆի “դ” կետը, Բ18 պարագրաֆի “է” կետը և Բ19 պարագրաֆի “զ” կետը: Կազմակերպությունը սույն փոփոխությունները պետք է կիրառի 2006 թ. հունվարի 1-ից կամ դրանից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար: Ավելի վաղ կիրառումը խրախուսվում է: Եթե կազմակերպությունն այդ փոփոխությունները կիրառում է ավելի վաղ ժամանակաշրջանի համար, ապա նա պետք է բացահայտի այդ փաստը և մինչև սույն ժամանակ կիրառի ՀՀՄՍ 39-ի և ՀՀՄՍ 32³-ի համապատասխան փոփոխությունները:
- 41Բ. ՀՀՄՍ 1-ը (2007 թ. վերանայված) փոփոխել է ՖՀՄՍ-ներում կիրառվող տերմինները: Բացի այդ, այն փոփոխել է նաև 30-րդ պարագրաֆը: Կազմակերպությունը այդ փոփոխությունները պետք է կիրառի 2009 թ. հունվարի 1-ից կամ դրանից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար: Եթե կազմակերպությունը ՀՀՄՍ 1-ը (2007 թ. վերանայված) կիրառում է ավելի վաղ ժամանակաշրջանի համար, այդ փոփոխությունները պետք է կիրառվեն այդ ավելի վաղ ժամանակաշրջանի համար:
- 41Գ. Հանված է
- 41Դ. 2010թ. հոկտեմբերին հրապարակված ՖՀՄՍ 9-ը փոփոխել է 3, 4(դ), 7, 8, 12, 34(դ), 35, 45 և Բ18-Բ20 պարագրաֆներն ու Հավելված Ա-ն և հանել է պարագրաֆ 41Գ-ն: Կազմակերպությունը պետք է կիրառի այդ փոփոխությունները, երբ կիրառում է 2010թ. հոկտեմբերին հրապարակված ՖՀՄՍ 9-ը:
- 41Ե. 2011թ. մայիսին հրապարակված “*Իրական արժեքի չափումը*” ՖՀՄՍ 13-ը փոփոխել է Հավելված Ա-ի իրական արժեքի սահմանումը: Կազմակերպությունը պետք է կիրառի այդ փոփոխությունը, երբ կիրառում է ՖՀՄՍ 13-ը:

Բացահայտում

42. Կազմակերպությունից չի պահանջվում կիրառել սույն ՖՀՄՍ-ի բացահայտման պահանջները այն համեմատական տեղեկատվության նկատմամբ, որը վերաբերում է 2005 թ. հունվարի 1-ից առաջ սկսվող տարեկան ժամանակաշրջաններին, բացառությամբ 37-րդ պարագրաֆի “ա” և “բ” կետերով պահանջվող բացահայտումների, որոնք վերաբերում են հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությանը և ճանաչված ակտիվներին, պարտավորություններին, եկամուտներին և ծախսերին (և, ուղղակի մեթոդի կիրառման դեպքում, դրամական միջոցների հոսքերին):
43. Եթե 10-35-րդ պարագրաֆների որևէ կոնկրետ պահանջ գործնականում անիրագործելի է 2005 թ. հունվարի 1-ից առաջ սկսվող տարեկան ժամանակաշրջաններին վերաբերող համեմատական տեղեկատվության նկատմամբ, կազմակերպությունը պետք է բացահայտի այդ փաստը: Պարտավորությունների համարժեքության ստուգման (15-19-րդ պարագրաֆներ) կիրառումը նման համեմատական տեղեկատվության նկատմամբ կարող է երբեմն անիրագործելի լինել, սակայն նման համեմատական տեղեկատվության նկատմամբ 10-35-րդ պարագրաֆների այլ պահանջների կիրառման անիրագործելիությունը մեծապես անհավանական է: ՀՀՄՍ 8-ը բացատրում է “անիրագործելի” տերմինը:
44. 39-րդ պարագրաֆի “զ” կետի “iii” ենթակետը կիրառելիս կազմակերպությունը կարիք չունի բացահայտելու տեղեկատվություն իր կողմից սույն ՖՀՄՍ-ի կիրառման առաջին ֆինանսական տարվա

3 Եթե կազմակերպությունը կիրառում է ՖՀՄՍ 7-ը, ապա հղումը ՀՀՄՍ 32-ին փոխարինվում է հղումով ՖՀՄՍ 7-ին:

ավարտից ավելի քան հինգ տարի առաջ տեղի ունեցած պահանջների ընթացքի զարգացման վերաբերյալ: Ավելին՝ եթե սույն ՖՀՄՍ-ն առաջին անգամ կիրառելիս անիրագործելի է տեղեկատվություն պատրաստել պահանջների զարգացման ընթացքի վերաբերյալ, որը տեղի է ունեցել կազմակերպության կողմից սույն ՖՀՄՍ-ի պահանջները բավարարող՝ ամբողջական համեմատական տեղեկատվություն ներկայացնելու ամենավաղ ժամանակաշրջանի սկզբից առաջ, ապա կազմակերպությունը պետք է բացահայտի այդ փաստը:

Ֆինանսական ակտիվների վերադիտարկում

45. Չնայած ՖՀՄՍ 9-ի պարագրաֆ 4.4.1-ի, երբ ապահովագրողը փոխում է ապահովագրական պարտավորությունների հաշվապահական հաշվառման իր քաղաքականությունը, թույլատրվում է, սակայն չի պահանջվում, որ նա ամբողջությամբ կամ մասամբ վերադասակարգի իր ֆինանսական “ակտիվներն այնպես, որ նրանք չափվեն իրական արժեքով”: Այս վերադասակարգումը թույլատրվում է, եթե ապահովագրողը փոխում է հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը սույն ՖՀՄՍ-ն առաջին անգամ կիրառելիս, ինչպես նաև, եթե նա իրականացնում է 22-րդ պարագրաֆով թույլատրվող քաղաքականության հետագա փոփոխություն: Վերադասակարգումը հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխություն է, հետևաբար, կիրառվում է ՀՀՄՍ 8-ը:

Հավելված Ա

Սահմանված տերմիններ

Այս հավելվածը սույն ՖՀՄՍ-ի անբաժանելի մասն է

**ցեղենտ
ավանդային բաղկացուցիչ**

Ապահովադիրը՝ վերապահովագրության պայմանագրի ներքո:

Պայմանագրային բաղկացուցիչ, որը չի հաշվառվում որպես ածանցյալ գործիք ՖՀՄՍ 9-ի ներքո, և, եթե այն լինելու առանձին բաղկացուցիչ, կներառվեր ՖՀՄՍ 9-ի գործողության ոլորտում:

ուղղակի ապահովագրության պայմանագիր

Ապահովագրության պայմանագիր, որը չի հանդիսանում վերապահովագրության պայմանագիր:

հայեցողական մասնակցության հատկանիշ

Պայմանագրային իրավունք է՝ ի լրումն **երաշխավորված օգուտների՝** ստանալու լրացուցիչ օգուտներ՝

- ա) որոնք, հավանաբար, կկազմեն ընդհանուր պայմանագրային օգուտների նշանակալի մասը.
- բ) որոնց գումարը կամ ժամկետները պայմանագրորեն կախված են թողարկողի հայեցողությունից.
- գ) որոնք պայմանագրորեն հիմնված են՝
  - (i) պայմանագրերի կոնկրետ պուլի կամ պայմանագրի կոնկրետ տեսակի արդյունքների վրա.
  - (ii) թողարկողի կողմից պահվող ակտիվների կոնկրետ խմբի գծով իրացված և/կամ չիրացված ներդրումային հատույցների վրա. կամ
  - (iii) պայմանագիրը թողարկող ընկերության, հիմնադրամի կամ այլ կազմակերպության շահույթի կամ վնասի վրա:

իրական արժեք

իրական արժեք. գին, որը, չափման ամսաթվի դրությամբ, շուկայի մասնակիցների միջև սովորական գործարքում կստացվի ակտիվը վաճառելու կամ կվճարվի պարտավորությունը փոխանցելու դիմաց (տես “Իրական արժեքի չափումը” ՖՀՄՍ 13-ը):

Ֆինանսական երաշխավորության պայմանագիր

Պայմանագիր, որով թողարկողից պահանջվում է կատարել որոշակի վճարումներ՝ փոխհատուցելու համար այն վնասը, որը պարտքային գործիքի տիրապետողը կրում է՝ սահմանված դեբիտորի կողմից այդ պարտքային գործիքի սկզբնական կամ փոփոխված պայմանների համաձայն վճարում չկատարելու հետևանքով:

Ֆինանսական ռիսկ

Ստորև նշվածներից մեկի կամ մի քանիսի հնարավոր ապագա փոփոխության ռիսկն է՝ սահմանված տոկոսադրույք, ֆինանսական գործիքի գին, ապրանքի գին, արտարժույթի փոխարժեք, գների կամ դրույքների ինդեքս, վարկունակություն կամ վարկային ինդեքս կամ այլ փոփոխական՝ պայմանով, որ ոչ ֆինանսական փոփոխականի դեպքում այդ փոփոխականը հատուկ չէ պայմանագրի կողմերից մեկին:

երաշխավորված օգուտներ

Վճարներ կամ այլ օգուտներ, որոնց նկատմամբ **ապահովադիրը** կամ ներդրողը ունի անվերապահ իրավունք, որը թողարկողի պայմանագրային հայեցողությանը ենթակա չէ:

երաշխավորված տարր

երաշխավորված օգուտներ վճարելու պարտականություն, որը ներառված է այնպիսի պայմանագրում, որը պարունակում է **հայեցողական մասնակցության հատկանիշ:**

ապահովագրական ակտիվ	Ապահովագրողի՝ ապահովագրության պայմանագրի ներքո զուտ պայմանագրային իրավունքները:
ապահովագրության պայմանագիր	Պայմանագիր, ըստ որի՝ կողմերից մեկը (ապահովագրողը) պայմանագրի մյուս կողմից (ապահովադրից) իր վրա է վերցնում նշանակալի ապահովագրական ռիսկ ՝ համաձայնվելով հատուցել ապահովադրին, եթե սահմանված անորոշ ապագա դեպքը (ապահովագրական պատահար) բացասաբար ազդի ապահովադրի վրա (այս սահմանման վերաբերյալ հետագա ցուցումների համար տե՛ս ՖՀՄՄ 4-ի Հավելված Բ):
ապահովագրական պարտավորություն	Ապահովագրողի՝ ապահովագրության պայմանագրի ներքո զուտ պայմանագրային պարտականությունները:
ապահովագրական ռիսկ	Այն ռիսկը, բացառությամբ ֆինանսական ռիսկի , որը փոխանցվում է պայմանագիրը տիրապետողից այն թողարկողին:
ապահովագրական պատահար	Անորոշ ապագա դեպք, որը նախատեսված է ապահովագրության պայմանագրով և առաջացնում է ապահովագրական ռիսկ :
ապահովագրող	Կողմ, որը ապահովագրության պայմանագրի ներքո ունի պարտականություն՝ փոխհատուցել ապահովադրին , եթե տեղի ունենա ապահովագրական պատահարը :
պարտավորության համարժեքության ստուգում	Ապահովագրական պարտավորության հաշվեկշռային արժեքի ավելացման (կամ դրա հետ կապված՝ ձեռքբերման հետաձգված ծախսումների կամ դրա հետ կապված ոչ նյութական ակտիվների նվազեցման) անհրաժեշտության գնահատում՝ ապագա դրամական հոսքերի դիտարկման հիման վրա:
ապահովադիր	Այն կողմը, որը իրավունք ունի ստանալու փոխհատուցում ապահովագրության պայմանագրի համաձայն, եթե տեղի ունենա ապահովագրական դեպքը :
վերաապահովագրական ակտիվներ	Ցեղենտի՝ վերաապահովագրության պայմանագրի գծով զուտ պայմանագրային իրավունքները:
վերաապահովագրության պայմանագիր	Ապահովագրության պայմանագիր , որը թողարկվում է ապահովագրողի կողմից (վերաապահովագրող)՝ մեկ այլ ապահովագրողի (ցեղենտ) կողմից թողարկված մեկ կամ ավելի պայմանագրերի գծով կորուստները փոխհատուցելու համար:
վերաապահովագրող	Պայմանագրային կողմ, որը վերաապահովագրության պայմանագրի ներքո ունի պարտականություն՝ փոխհատուցել ցեղենտին , եթե ապահովագրական պատահարը տեղի ունենա:
տարանջատում	Պայմանագրերի բաղադրիչների հաշվառումը այնպես, ինչպես եթե դրանք լինեին առանձին պայմանագրեր:

Հավելված Բ

Ապահովագրության պայմանագրի սահմանումը

Սույն հավելվածը տրվում է ՖՀՄՍ-ի անբաժանելի մասն է:

- Բ1. Սույն հավելվածը պարունակում է ցուցումներ Ա հավելվածում բերված ապահովագրության պայմանագրի սահմանման վերաբերյալ: Այն անդրադառնում է հետևյալ խնդիրներին՝
- ա) “անորոշ ապագա դեպք” տերմինը (պարագրաֆներ Բ2-Բ4).
  - բ) բնափրային տեսքով վճարումներ (պարագրաֆներ Բ5-Բ7).
  - գ) ապահովագրական ռիսկ և այլ ռիսկեր (պարագրաֆներ Բ8-Բ17).
  - դ) ապահովագրության պայմանագրերի օրինակներ (պարագրաֆներ Բ18-Բ21).
  - ե) նշանակալի ապահովագրական ռիսկ (պարագրաֆներ Բ22-Բ28).
  - զ) ապահովագրական ռիսկի մակարդակի փոփոխություններ (պարագրաֆներ Բ29-Բ30):

Անորոշ ապագա դեպք

- Բ2. Անորոշությունը (կամ ռիսկը) ապահովագրության պայմանագրի էությունն է: Հետևաբար, ստորև բերվածներից առնվազն մեկը ապահովագրության պայմանագրի սկզբում անորոշ է.
- ա) արդյոք *ապահովագրական պատահարը* տեղի կունենա.
  - բ) երբ այն տեղի կունենա. կամ
  - գ) որքան պետք է վճարի ապահովագրողը, եթե այն տեղի ունենա:
- Բ3. Որոշ ապահովագրության պայմանագրերում ապահովագրական պատահարը պայմանագրի ժամկետի ընթացքում վնասի հայտնաբերումն է, նույնիսկ եթե վնասը առաջ է գալիս նախքան պայմանագրի սկիզբը տեղի ունեցած դեպքի արդյունքում: Այլ ապահովագրության պայմանագրերում ապահովագրական պատահարը պայմանագրի գործողության ընթացքում տեղի ունեցած դեպքն է, նույնիսկ եթե դրա արդյունքում առաջացող վնասը հայտնաբերվում է պայմանագրի ժամկետի ավարտից հետո:
- Բ4. Որոշ ապահովագրության պայմանագրեր ներառում են արդեն իսկ տեղի ունեցած դեպքեր, որոնց ֆինանսական հետևանքը, սակայն, դեռևս անորոշ է: Նման պայմանագրի օրինակ է վերաապահովագրության այնպիսի պայմանագիրը, որը ուղղակի ապահովագրողին պաշտպանում է ապահովադիրների կողմից արդեն իսկ ներկայացված պահանջների բացասական ընթացքից: Այդպիսի պայմանագրերում ապահովագրական պատահարը նշված պահանջների գծով վերջնական ծախսումների պարզ դառնալն է:

Վճարումներ բնափրային տեսքով

- Բ5. Որոշ ապահովագրության պայմանագրեր պահանջում են կամ թույլ են տալիս վճարումները իրականացնել բնափրային տեսքով: Այդպիսի մի օրինակ է, երբ ապահովագրողը ապահովադիրին հատուցելու փոխարեն ուղղակիորեն փոխարինում է գողացված իրը: Մեկ այլ օրինակ է, երբ ապահովագրողը պայմանագրերով օգտագործում է իր սեփական հիվանդանոցները և բժշկական անձնակազմը՝ նախատեսված բժշկական ծառայությունները տրամադրելու նպատակով:
- Բ6. Որոշ հաստատուն գնով ծառայությունների մատուցման պայմանագրեր, որոնց ներքո ծառայությունների մատուցման մակարդակը կախված է անորոշ դեպքից, բավարարում են սույն ՖՀՄՍ-ում բերված ապահովագրության պայմանագրի սահմանմանը, սակայն որոշ երկրներում չեն կանոնակարգվում որպես ապահովագրության պայմանագիր: Այդպիսի օրինակ է սպասարկման պայմանագիրը, որով ծառայություններ մատուցողը համաձայնվում է վերանորոգել սահմանված սարքավորումը՝ վերջինիս անսարքության դեպքում: Ծառայությունների դիմաց հաստատուն գինը հիմնված է անսարքությունների ակնկալվող քանակի վրա, սակայն առկա է անորոշություն այն բանի վերաբերյալ, արդյոք կոնկրետ սարքավորումը կդառնա անսարք: Սարքավորման անսարքությունը բացասաբար է ազդում դրա սեփականատիրոջ վրա, և պայմանագիրը հատուցում է սեփականատիրոջը (բնափրային, այլ ոչ թե փողի տեսքով): Մեկ այլ օրինակ է ավտոմեքենաների

անսարքության դեպքում ծառայությունների մատուցման պայմանագիրը, որով տրամադրողը համաձայնվում է հաստատագրված տարեկան վճարի դիմաց օգնություն տրամադրել ավտոմեքենայի գտնվելու վայրում (ճանապարհին) կամ ավտոմեքենան տեղափոխել մոտակա սպասարկման կետ: Այս վերջին պայմանագիրը կարող է բավարարել ապահովագրության պայմանագրի սահմանմանը, նույնիսկ եթե տրամադրողը չի համաձայնվում կատարել վերանորոգումներ կամ փոխարինել մասերը:

- F7. Սույն ՖՀՄՍ-ի կիրառումը F6 պարագրաֆում նկարագրված պայմանագրերի նկատմամբ հավանական է, որ կլինի ոչ ավելի բարդ, քան այն ՖՀՄՍ-ների կիրառումը, որոնք կիրառելի կլինեին, եթե այդպիսի պայմանագրերը սույն ՖՀՄՍ-ի գործողության ոլորտից դուրս լինեին: Մասնավորապես՝
- ա) քիչ հավանական է, որ արդեն իսկ տեղի ունեցած խափանումների և շարքից դուրս գալու հետևանքով լինեն էական պարտավորություններ.
  - բ) եթե կիրառվեր “Հատույթ” ՀՀՄՍ 18-ը, ծառայություններ տրամադրողը հասույթը կճանաչեր ավարտվածության աստիճանի հիման վրա (և սահմանված չափանիշների բավարարման դեպքում): Այդ մոտեցումը ընդունելի է նաև սույն ՖՀՄՍ-ի ներքո, որը ծառայություններ տրամադրողին թույլ է տալիս՝ (i) այս պայմանագրերի նկատմամբ շարունակել կիրառել հաշվապահական հաշվառման գոյություն ունեցող քաղաքականությունը, բացառությամբ երբ դա ներառում է 14-րդ պարագրաֆով արգելված մոտեցումներ, և (ii) եթե 22-30-րդ պարագրաֆները թույլ են տալիս բարելավել իր հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը.
  - գ) ծառայություններ տրամադրողը դիտարկում է, թե, արդյոք ծառայություններ տրամադրելու իր պայմանագրային պարտականությունները կատարելու ծախսումները գերազանցում են նախապես ստացված հասույթը: Այդ նպատակով՝ նա կիրառում է սույն ՖՀՄՍ-ի 15-19-րդ պարագրաֆներում նկարագրված պարտավորությունների համարժեքության ստուգումը: Եթե սույն ՖՀՄՍ-ն այս պայմանագրերի նկատմամբ չկիրառվեր, ապա ծառայություններ տրամադրողը պայմանագրերի անբարենպաստ լինելը որոշելու համար կկիրառեր ՀՀՄՍ 37-ը.
  - դ) անհավանական է, որ այս պայմանագրերի համար սույն ՖՀՄՍ-ում ներառված բացահայտման պահանջները նշանակալիորեն ավելացնեն այլ ՖՀՄՍ-ներով պահանջվող բացահայտումները:

Ապահովագրական ռիսկի և այլ ռիսկերի միջև տարբերակումը

- F8. Ապահովագրության պայմանագրի սահմանումը հղում է կատարում ապահովագրական ռիսկին, որը սույն ՖՀՄՍ-ը սահմանում է որպես պայմանագրի տիրապետողից թողարկողին փոխանցված՝ *ֆինանսական ռիսկից* տարբեր ռիսկ: Պայմանագիրը, որը թողարկողին ենթարկում է ֆինանսական ռիսկի՝ առանց նշանակալի ապահովագրական ռիսկի, ապահովագրության պայմանագիր չէ:
- F9. Ա հավելվածում ֆինանսական ռիսկի սահմանումը ներառում է ֆինանսական և ոչ ֆինանսական փոփոխականների թվարկում: Այդ թվարկումը ներառում է ոչ ֆինանսական փոփոխականներ, որոնք հատուկ չեն պայմանագրի կողմերից մեկին, ինչպիսիք են որոշակի տարածաշրջանում երկրաշարժի հետևանքով կորուստների ինդեքսը կամ որոշակի քաղաքում ջերմաստիճանների ինդեքսը: Այն բացառում է պայմանագրի կողմերից որևէ մեկին հատուկ ոչ ֆինանսական փոփոխականները, ինչպիսին է հրդեհի տեղի ունենալը կամ չունենալը, որը վնասում կամ ոչնչացնում է պայմանագրի կողմերից մեկի ակտիվը: Ավելին՝ ոչ ֆինանսական ակտիվի իրական արժեքի փոփոխության ռիսկը ֆինանսական ռիսկ չէ, եթե իրական արժեքը արտացոլում է ոչ միայն նման ակտիվների շուկայական գների փոփոխությունները (ֆինանսական փոփոխական), այլ նաև կոնկրետ ոչ ֆինանսական ակտիվի վիճակը, որը պահվում է պայմանագրի կողմերից մեկի կողմից (ոչ ֆինանսական փոփոխական): Օրինակ՝ եթե կոնկրետ ավտոմեքենայի մնացորդային արժեքի երաշխավորումը երաշխավորողին ենթակա է դարձնում ավտոմեքենայի ֆիզիկական վիճակի փոփոխությունների ռիսկին, ապա այդ ռիսկը ապահովագրական, այլ ոչ թե ֆինանսական ռիսկ է:
- F10. Որոշ պայմանագրեր՝ ի լրումն նշանակալի ապահովագրական ռիսկի, թողարկողին ենթարկում են նաև ֆինանսական ռիսկի: Օրինակ՝ կյանքի ապահովագրության շատ պայմանագրեր ապահովադիրներին և՛ երաշխավորում են նվազագույն հատույց (առաջացնելով ֆինանսական ռիսկ), և՛ խոստանում են մահվան դեպքում այնպիսի հատուցումներ, որոնք որոշ դեպքերում զգալիորեն գերազանցում են ապահովադրի հաշվի մնացորդը (առաջացնելով ապահովագրական ռիսկ՝ մահացության ռիսկի ձևով): Նման պայմանագրերը ապահովագրության պայմանագրեր են:

- P11. Որոշ պայմանագրերի ներքո, ապահովագրական պատահարը առաջացնում է գումարի վճարում, որը կախված է գնային ինդեքսից: Նման պայմանագրերը ապահովագրության պայմանագրեր են՝ պայմանով, որ ապահովագրական պատահարով պայմանավորված վճարումը կարող է նշանակալի լինել: Օրինակ՝ ցմահ անուիտետը, որը կախված է ապրելու արժեքի ինդեքսից, փոխանցում է ապահովագրական ռիսկ, քանի որ վճարումը պայմանավորված է անորոշ դեպքով, այն է՝ անուիտետ ստացողի կենդանի մնալով: Գնային ինդեքսից կախված լինելու հատկանիշը պարունակվող ածանցյալ գործիք է, սակայն այն նույնպես փոխանցում է ապահովագրական ռիսկ: Եթե արդյունքում ապահովագրական ռիսկի փոխանցումը նշանակալի է, ապա պարունակվող ածանցյալ գործիքը բավարարում է ապահովագրության պայմանագրի սահմանմանը, ինչի պարագայում այն չպետք է առանձնացվի և չափվի իրական արժեքով (տե՛ս սույն ՖՀՄՄ-ի պարագրաֆ 7):
- P12. Ապահովագրական ռիսկի սահմանումը հղում է պարունակում ռիսկի, որը ապահովագրողը իր վրա է վերցնում ապահովագրից: Այլ կերպ ասած՝ ապահովագրական ռիսկը նախապես գոյություն ունեցող ռիսկ է, որը ապահովագրից փոխանցվում է ապահովագրողին: Այսպիսով, պայմանագրից առաջացած նոր ռիսկը ապահովագրական ռիսկ չէ:
- P13. Ապահովագրական ռիսկի սահմանումը հղում է պարունակում ապահովագրի վրա բացասական ազդեցությանը: Սահմանումը ապահովագրողի կողմից կատարվող վճարման մեծությունը չի սահմանափակում բացասական դեպքի ֆինանսական ազդեցության չափով: Օրինակ՝ սահմանումը չի բացառում “նորը հնի դիմաց” ծածկույթը, ըստ որի՝ ապահովագրի բավարար վճար է ստանում՝ վնասված հին ակտիվը նոր ակտիվով փոխարինելու համար: Նմանապես, այս սահմանումը կյանքի ժամկետային ապահովագրության պայմանագրով նախատեսված վճարումը չի սահմանափակում մահացածի խնամարկյալների կողմից կրած ֆինանսական վնասի չափով, ոչ էլ բացառում է, որ նախապես որոշված վճարների մեծությունը իրենից ներկայացնի մահվան կամ դժբախտ պատահարի պատճառած վնասի քանակական գնահատական:
- P14. Որոշ պայմանագրեր պահանջում են վճարում, եթե սահմանված անորոշ դեպքը տեղի է ունենում, սակայն չեն պահանջում ապահովագրի վրա բացասական ազդեցության առկայություն որպես վճարման իրականացման նախապայման: Նման պայմանագիրը ապահովագրության պայմանագիր չէ, նույնիսկ եթե տիրապետողն այդ պայմանագիրն օգտագործում է հիմքում ընկած ռիսկին ենթարկվածությունը մեղմելու նպատակով: Օրինակ՝ եթե տիրապետողը օգտագործում է ածանցյալ գործիք՝ հեջավորելու համար հիմքում ընկած ոչ ֆինանսական փոփոխական, որը կոռելյացված է կազմակերպության ակտիվից ստացվող դրամական միջոցների հոսքերի հետ, այդ ածանցյալ գործիքը ապահովագրության պայմանագիր չէ, քանի որ վճարումը պայմանավորված չէ, թե արդյոք տիրապետողի վրա ակտիվից ստացվող դրամական միջոցների հոսքերի նվազումը ազդում է բացասաբար: Ընդհակառակը՝ ապահովագրության պայմանագրի սահմանումը հղում է կատարում այնպիսի անորոշ դեպքի, որի բացասական ազդեցությունը ապահովագրի վրա վճարում կատարելու համար պայմանագրային նախապայման է: Սույն պայմանագրային նախապայմանը ապահովագրողից չի պահանջում հետաքննել, թե արդյոք դեպքը իրականում բացասական ազդեցություն է ունեցել, սակայն թույլ է տալիս մերժել վճարումը, եթե նա չի հավաստիանում դեպքի բացասական ազդեցության վերաբերյալ:
- P15. Պայմանագիրը չեղյալ համարելու կամ երկարացնելու ռիսկը (այսինքն՝ ռիսկը, որ կոնտրագենտը պայմանագիրը կդադարեցնի ավելի շուտ կամ ավելի ուշ, քան թողարկողը ակնկալում էր պայմանագրի գինը որոշելիս) ապահովագրական ռիսկ չէ, քանի որ կոնտրագենտին վճարումները պայմանավորված չեն այդ կոնտրագենտի վրա բացասական ազդեցություն ունեցող անորոշ ապագա դեպքով: Նմանապես, ծախսային ռիսկը (այսինքն՝ պայմանագրի սպասարկման հետ կապված վարչական ծախսումների անսպասելի աճի, այլ ոչ թե ապահովագրական դեպքով պայմանավորված ծախսումների անսպասելի աճի ռիսկը) ապահովագրական ռիսկ չէ, քանի որ ծախսերի անսպասելի աճը կոնտրագենտի վրա բացասական ազդեցություն չի ունենում:
- P16. Այսպիսով, պայմանագիրը, որը թողարկողին ենթարկում է պայմանագիրը չեղյալ համարելու, երկարացնելու կամ ծախսային ռիսկի, ապահովագրության պայմանագիր չէ, բացառությամբ երբ թողարկողին ենթարկում է նաև ապահովագրական ռիսկի: Այնուամենայնիվ, եթե նման պայմանագիր թողարկողը մեղմացնում է այդ ռիսկը՝ օգտագործելով այդ ռիսկը այլ կողմին փոխանցելու համար երկրորդ պայմանագիր, ապա այդ երկրորդը պայմանագիրը մյուս կողմին դարձնում է ապահովագրական ռիսկի ենթակա:

Բ17. Ապահովագրողը կարող է ապահովադրից իր վրա վերցնել նշանակալի ապահովագրական ռիսկ միայն այն դեպքում, երբ ապահովագրողը ապահովադրից առանձին կազմակերպություն է: Փոխադարձ ապահովագրողի պարագայում, փոխադարձ ապահովագրողը իր վրա է վերցնում յուրաքանչյուր ապահովադրի ռիսկը և համախմբում է այդ ռիսկը: Չնայած ապահովադիրները համատեղ են կրում համախմբված ռիսկը՝ որպես սեփականատերեր՝ փոխադարձ ապահովագրողը, միևնույն է, իր վրա է վերցնում ապահովագրության պայմանագրի էությունը կազմող ռիսկը:

Ապահովագրության պայմանագրերի օրինակներ

Բ18. Ստորև բերված պայմանագրերը ապահովագրության պայմանագրերի օրինակներ են, եթե ապահովագրական ռիսկի փոխանցումը նշանակալի է՝

- ա) գույքի գողության կամ փչացման ապահովագրությունը.
- բ) արտադրանքն արտադրողի պատասխանատվության, մասնագիտական պատասխանատվության, քաղաքացիական պատասխանատվության կամ դատական ծախսերի ապահովագրությունը.
- գ) կյանքի ապահովագրությունը և հուղարկավորության կանխավճարային պլանները (չնայած մահը որոշակի է՝ մահվան տեղի ունենալու պահը անորոշ է, կամ, կյանքի ապահովագրության որոշ տեսակների համար, անորոշ է, թե արդյոք մահը տեղի կունենա ապահովագրությամբ ծածկված ժամկետի ընթացքում).
- դ) ցմահ անուիտետները և թոշակները (այսինքն՝ պայմանագրեր, որոնք նախատեսում են հատուցում ապագա անորոշ դեպքի՝ անուիտետը ստացողի կամ թոշակառուի կենդանի մնալը, տեղի ունենալու դեպքում՝ աջակցելու համար անուիտետ ստացողին կամ թոշակառուին՝ ապահովելու որոշակի կենսամակարդակ, որի վրա նրա կենդանի մնալը՝ առանց նման աջակցության, կազդեր բացասաբար).
- ե) անգործունակության և բժշկական ապահովագրությունը.
- զ) իրագործման երաշխիքները, գործատուի երաշխիքները, կատարողական երաշխիքները (այսինքն՝ պայմանագրեր, որոնք նախատեսում են փոխհատուցում, եթե կոնտրագենտը չի իրականացնում իր պայմանագրային պարտականությունները, օրինակ՝ շենքի կառուցման պարտականությունը).
- է) պարտքային ապահովագրությունը, որը նախատեսում է որոշակի վճարումների կատարում՝ փոխհատուցելու համար այն վնասը, որը պարտքային գործիքի տիրապետողը կրում է՝ սահմանված դեբիտորի կողմից այդ պարտքային գործիքի սկզբնական կամ փոփոխված պայմանների համաձայն վճարում չկատարելու հետևանքով: Այս պայմանագրերը կարող են ունենալ տարբեր իրավական ձևեր, ինչպիսիք են՝ երաշխավորությունը, ակրեդիտիվի որոշ տեսակները, չվճարման պարտքային ածանցյալ գործիքները կամ ապահովագրության պայմանագրերը: Այնուամենայնիվ, չնայած սույն պայմանագրերը բավարարում են ապահովագրության պայմանագրի սահմանմանը, դրանք նաև բավարարում են ՖՀՄՍ 9-ի ֆինանսական երաշխավորության պայմանագրերի սահմանմանը և ՀՀՄՍ 32-ի⁴ և ՖՀՄՍ 9-ի գործողության ոլորտում են, այլ ոչ թե սույն ՖՀՄՍ-ի (տե՛ս 4-րդ պարագրաֆի “դ.” կետը): Միաժամանակ, եթե ֆինանսական երաշխավորության պայմանագիր թողարկողը նախկինում բացահայտ կերպով հաստատել է, որ նա նման պայմանագրերը դիտարկում է որպես ապահովագրության պայմանագրեր, և կիրառել է ապահովագրության պայմանագրերի նկատմամբ կիրառելի հաշվառում, ապա թողարկողը նման ֆինանսական երաշխավորության պայմանագրերի նկատմամբ կարող է ընտրություն կատարել՝ կիրառել ՀՀՄՍ 32⁵-ը և ՖՀՄՍ 9-ը, կամ էլ սույն ՖՀՄՍ-ն.

⁴ Եթե կազմակերպությունը կիրառում է ՖՀՄՍ 7-ը, ապա հղումը ՀՀՄՍ 32-ին պետք է փոխարինվի հղումով ՖՀՄՍ 7-ին:

⁵ Եթե կազմակերպությունը կիրառում է ՖՀՄՍ 7-ը, ապա հղումը ՀՀՄՍ 32-ին պետք է փոխարինվի հղումով ՖՀՄՍ 7-ին:

- ը) ապրանքային երաշխիքները: Արտադրողի, դիլերի կամ մանրածախ վաճառողի կողմից վաճառված ապրանքների համար մեկ այլ կողմի կողմից տրամադրված ապրանքային երաշխիքները սույն ՖՀՄ-ի գործողության ոլորտում են: Այնուամենայնիվ, ուղղակիորեն արտադրողի, դիլերի կամ մանրածախ վաճառողի կողմից տրամադրված ապրանքային երաշխիքները սույն ստանդարտի գործողության ոլորտից դուրս են, քանի որ ներառված են ՀՀՄ 18-ի և ՀՀՄ 37-ի գործողության ոլորտում.
- թ) տիտղոսային իրավունքների ապահովագրությունը (այսինքն՝ հողի նկատմամբ տիտղոսային իրավունքում այնպիսի թերությունների բացահայտումից ապահովագրություն, որոնք ապահովագրության պայմանագրի կնքման ժամանակ ակնհայտ չէին): Այս դեպքում ապահովագրական դեպքը տիտղոսային իրավունքում թերությունների բացահայտումն է, այլ ոչ թե թերությունն ինքնին.
- ժ) ճանապարհորդության ժամանակ աջակցությունը (այսինքն՝ ապահովադիրների՝ ճանապարհորդության ընթացքում կրած կորուստների դիմաց հատուցումը՝ դրամական միջոցներով կամ բնաիրային տեսքով): Բ6 և Բ7 պարագրաֆները քննարկում են նման պայմանագրերի որոշ տեսակներ.
- ժա) “աղետային” պարտատոմսերը, որոնք նախատեսում են մայր գումարի, տոկոսների կամ և՛ մայր գումարի, և՛ տոկոսների նվազեցված վճարումներ, եթե սահմանված դեպքը բացասական ազդեցություն է ունենում պարտատոմսը թողարկողի վրա (բացառությամբ երբ սահմանված դեպքը չի առաջացնում նշանակալի ապահովագրական ռիսկ, օրինակ՝ եթե այդ դեպքը տոկոսադրույքի կամ արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխությունն է).
- ժբ) ապահովագրական սվոպերը և այլ պայմանագրեր, որոնք պահանջում են վճարումներ՝ հիմնված պայմանագրի կողմերից մեկին հատուկ կլիմայական, աշխարհագրական կամ այլ ֆիզիկական փոփոխականների փոփոխությունների վրա.
- ժգ) վերաապահովագրության պայմանագրերը:

Բ19. Ստորև բերված են օրինակներ, որոնք ապահովագրության պայմանագրեր չեն՝

- ա) ներդրումային պայմանագրեր, որոնք ունեն ապահովագրության պայմանագրի իրավական ձև, սակայն ապահովագրողին չեն ենթարկում նշանակալի ապահովագրական ռիսկի, օրինակ՝ կյանքի այնպիսի ապահովագրության պայմանագիրը, որում ապահովագրողը չի կրում մահացության նշանակալի ռիսկ (նման պայմանագրերը ոչ ապահովագրական ֆինանսական գործիքներ են կամ ծառայությունների մատուցման պայմանագրեր են, տե՛ս պարագրաֆներ Բ20 և Բ21).
- բ) պայմանագրեր, որոնք ունեն ապահովագրության իրավական ձև, սակայն փոխանցում են ողջ նշանակալի ապահովագրական ռիսկը ետ՝ ապահովադիրին, չեղյալ չհայտարարվող և իրավաբանորեն ամրագրված այնպիսի մեխանիզմների միջոցով, որոնք, որպես կրած կորուստների ուղղակի արդյունք, ճշգրտում են ապահովադրի կողմից ապագա վճարումները, օրինակ՝ որոշ ֆինանսական վերաապահովագրության պայմանագրերը և որոշ խմբային պայմանագրերը (նման պայմանագրերը, սովորաբար, ոչ ապահովագրական ֆինանսական գործիքներ են կամ ծառայությունների մատուցման պայմանագրեր են, տե՛ս պարագրաֆներ Բ20 և Բ21).
- գ) ինքնաապահովագրություն, այլ կերպ ասած՝ այն ռիսկի կրելը, որը կարող էր ծածկվել ապահովագրությամբ (ապահովագրության պայմանագրի գոյություն չունի, քանի որ չկա համաձայնություն այլ կողմի հետ).
- դ) պայմանագրեր (ինչպիսիք են խաղային պայմանագրերը), որոնք պահանջում են վճարում որոշակի անորոշ ապագա դեպքի տեղի ունենալու պարագայում, սակայն չեն պահանջում, որպես վճարման համար պայմանագրային նախապայման, որ այդ դեպքը բացասաբար ազդի ապահովադրի վրա: Այնուամենայնիվ, վերջինս չի բացառում նախապես որոշված վճարման գումարի սահմանում՝ սահմանված դեպքի, ինչպիսին է մահը կամ դժբախտ պատահարը, պատճառած վնասի քանակական գնահատման նպատակով (տե՛ս նաև պարագրաֆ Բ13).
- ե) ածանցյալ գործիքներ, որոնք մի կողմին ենթարկում են ֆինանսական ռիսկի, բայց ոչ ապահովագրական ռիսկի, քանի որ դրանք պահանջում են, որ պայմանագրի կողմը վճարում

կատարի միայն հետևյալ փոփոխականներից որևէ մեկի կամ մի քանիսի փոփոխությունների դեպքում. սահմանված տոկոսադրույք, ֆինանսական գործիքի գին, ապրանքի գին, արտարժույթի փոխարժեք, գների կամ դրույքների ինդեքս, վարկունակություն, վարկային ինդեքս կամ այլ փոփոխական՝ պայմանով, որ ոչ ֆինանսական փոփոխականի դեպքում այդ փոփոխականը հատուկ չէ պայմանագրի կողմերից մեկին (տե՛ս ՖՀՄՍ 9).

- գ) պարտքի հետ կապված երաշխավորություն (կամ ակրեդիտիվը, չվճարման պարտքային ածանցյալ գործիքը կամ պարտքային ապահովագրության պայմանագիրը), որը վճարում է պահանջում նույնիսկ այն դեպքում, երբ տիրապետողը պարտապանի ժամանակին չվճարելու պատճառով վնաս չի կրել (ՖՀՄՍ 9).
- ե) պայմանագրեր, որոնք պահանջում են վճարումներ՝ հիմնված կլիմայական, աշխարհագրական կամ այլ ֆիզիկական փոփոխականի վրա, որը պայմանագրերի կողմերից որևէ մեկին հատուկ չէ (որոնք երբեմն կոչվում են եղանակային ածանցյալ գործիքներ).
- ը) “աղետային” պարտատոմսեր, որոնք նախատեսում են մայր գումարի, տոկոսների կամ և մայր գումարի, և տոկոսների նվազեցված վճարումներ՝ հիմնված կլիմայական, աշխարհագրական կամ այլ ֆիզիկական փոփոխականի վրա, որը պայմանագրերի կողմերից որևէ մեկին հատուկ չէ:

Բ20. Եթե Բ19 պարագրաֆում նկարագրված պայմանագրերը առաջացնում են ֆինանսական ակտիվներ կամ ֆինանսական պարտավորություններ, ապա դրանք ՖՀՄՍ 9-ի գործողության ոլորտում են: Ի թիվս այլոց, սա նշանակում է, որ պայմանագրի կողմերը կիրառում են, այսպես կոչված, ավանդների հաշվառում, ինչը ներառում է հետևյալը.

- ա) կողմերից մեկը ստացված վճարումը ճանաչում է որպես ֆինանսական պարտավորություն և ոչ որպես հասույթ.
- բ) մյուս կողմը կատարված վճարումը ճանաչում է որպես ֆինանսական ակտիվ և ոչ որպես ծախս:

Բ21. Եթե Բ19 պարագրաֆում նկարագրված պայմանագրերը չեն առաջացնում ֆինանսական ակտիվներ կամ ֆինանսական պարտավորություններ, ապա կիրառվում է ՀՀՄՍ 18-ը: Համաձայն ՀՀՄՍ 18-ի՝ ծառայությունների մատուցման գործարքից ստացվող հասույթը ճանաչվում է գործարքի ավարտվածության աստիճանի հիման վրա, եթե գործարքի արդյունքը հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել:

Նշանակալի ապահովագրական ռիսկ

Բ22. Պայմանագիրը ապահովագրության պայմանագիր է միայն այն դեպքում, երբ այն փոխանցում է նշանակալի ապահովագրական ռիսկ: Բ8-Բ21 պարագրաֆները քննարկում են ապահովագրական ռիսկը: Հետագա պարագրաֆները քննարկում են ապահովագրական ռիսկի նշանակալի լինելու հանգամանքը:

Բ23. Ապահովագրական ռիսկը նշանակալի է այն և միայն այն դեպքում, եթե ապահովագրական պատահարը ցանկացած սցենարի (ընթացքի) դեպքում կարող էր ապահովագրողի կողմից նշանակալի լրացուցիչ հատուցումների վճարման պատճառ դառնալ, բացառությամբ այն սցենարները, որոնք չունեն կոմերցիոն բովանդակություն (այսինքն՝ գործարքի տնտեսական կողմի վրա նշմարելի ազդեցություն չունեն): Եթե նշանակալի լրացուցիչ հատուցումները վճարման ենթակա լինեին այնպիսի սցենարների պարագայում, որոնք ունեն կոմերցիոն բովանդակություն, նախորդ նախադասությունում բերված պայմանը կարող է բավարարվել, նույնիսկ եթե ապահովագրական դեպքը ծայրահեղ անհավանական է, կամ նույնիսկ եթե պայմանական դրամական միջոցների հոսքերի ակնկալվող (այսինքն՝ հավանականություններով կշռված) ներկա արժեքը կազմում է մնացած պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերի ակնկալվող ներկա արժեքի փոքր մասը:

Բ24. Բ23 պարագրաֆում նկարագրված լրացուցիչ հատուցումները վերաբերում են այն գումարներին, որոնք գերազանցում են ապահովագրական պատահարը տեղի չունենալու պարագայում վճարվելիք գումարները (բացառությամբ այն սցենարների, որոնք չունեն կոմերցիոն բովանդակություն): Այդ լրացուցիչ գումարները ընդգրկում են պահանջների սպասարկման և պահանջների գնահատման ծախսումները, սակայն չեն ներառում՝

- ա) ապագա ծառայությունների դիմաց ապահովագրից վճարումներ գանձելու հնարավորության կորուստը: Օրինակ՝ ներդրումների հետ կապված կյանքի ապահովագրության պայմանագրի դեպքում ապահովագրի մահը նշանակում է, որ ապահովագրողը այլևս չի կարող իրականացնել ներդրումների կառավարման ծառայություններ և դրա դիմաց ստանալ վճար: Այնուամենայնիվ, ապահովագրողի այդպիսի տնտեսական վնասը չի արտացոլում ապահովագրական ռիսկ՝ ճիշտ այնպես, ինչպես փոխադարձ ներդրումային հիմնադրամի կառավարիչը իր վրա չի վերցնում հաճախորդի հնարավոր մահվան հետ կապված ապահովագրական ռիսկը: Այսպիսով, ներդրումների կառավարման դիմաց ապագա վճարների հնարավոր կորուստը տեղին չէ՝ գնահատելու համար պայմանագրի միջոցով փոխանցված ապահովագրական ռիսկի չափը.
- բ) մահվան դեպքում այն վճարների գանձումից հրաժարումը, որոնք կվճարվեին պայմանագրի չեղյալ հայտարարման կամ պայմանագրից հրաժարվելու դեպքում: Քանի որ այդ վճարները առաջացել են պայմանագրից, նման վճարներից հրաժարումը ապահովագրին չի հատուցում նախապես գոյություն ունեցող ռիսկի դիմաց: Այսպիսով, դրանք տեղին չեն՝ գնահատելու համար պայմանագրի միջոցով փոխանցված ապահովագրական ռիսկի չափը.
- գ) պայմանագրի տիրապետողին նշանակալի վնաս չպատճառող դեպքով պայմանավորված վճարումը: Օրինակ՝ այնպիսի պայմանագիրը, որը պահանջում է թողարկողից վճարել մեկ միլիոն արժույթի միավոր, եթե ակտիվին պատճառվել է այնպիսի ֆիզիկական վնաս, որը հանգեցնում է աննշան տնտեսական կորստի՝ մեկ միավոր արժույթի չափով: Այս պայմանագրով տիրապետողը ապահովագրողին է փոխանցում մեկ միավոր արժույթ կորցնելու աննշան ռիսկը: Միևնույն ժամանակ, պայմանագիրը առաջացնում է ոչ ապահովագրական ռիսկ, որ սահմանված դեպքի տեղի ունենալու պարագայում ապահովագրողը պետք է վճարի 999999 միավոր արժույթ: Քանի որ ապահովագրողը պայմանագրի տիրապետողից իր վրա նշանակալի ապահովագրական ռիսկ չի վերցնում, այս պայմանագիրը ապահովագրության պայմանագիր չէ.
- դ) վերաապահովագրությունից հնարավոր վերականգնումները: Ապահովագրողը նման վերականգնումները հաշվառում է առանձնացված:

Բ25. Ապահովագրողը ապահովագրական ռիսկի նշանակալիությունը պետք է գնահատի պայմանագիր առ պայմանագիր, այլ ոչ թե՝ ելնելով ֆինանսական հաշվետվությունների համար էականության սկզբունքից⁶: Այսպիսով, ապահովագրական ռիսկը կարող է լինել նշանակալի, նույնիսկ եթե պայմանագրերի ողջ խմբի համար էական վնասների հավանականությունը նվազագույն է: Նշված պայմանագիր առ պայմանագիր գնահատումը հեշտացնում է պայմանագրերի՝ որպես ապահովագրության պայմանագրերի, դասակարգումը: Այնուամենայնիվ, եթե հարաբերականորեն միատարր փոքր պայմանագրերի խմբի համար հայտնի է, որ դրանք բոլորն էլ փոխանցում են ապահովագրական ռիսկ, ապահովագրողից չի պահանջվում քննել այդ խմբի յուրաքանչյուր պայմանագիրը՝ աննշան ապահովագրական ռիսկ փոխանցող մի քանի ոչ ածանցյալ պայմանագրերի որոշման նպատակով:

Բ26. Բ23-Բ25 պարագրաֆներից բխում է, որ եթե, ըստ պայմանագրի, մահվան դեպքում վճարվող հատուցումը գերազանցում է կենդանի մնալու դեպքում վճարվելիք հատուցումը, այդ պայմանագիրը ապահովագրության պայմանագիր է, բացառությամբ երբ մահվան դեպքում լրացուցիչ հատուցումը աննշան է (որը պետք է որոշել այդ պայմանագրի, այլ ոչ թե պայմանագրերի ողջ խմբի հիման վրա): Ինչպես նշված է Բ24 պարագրաֆի “բ” կետում, մահվան դեպքում պայմանագրի չեղյալ հայտարարման կամ պայմանագրից հրաժարվելու վճարներից հրաժարումը չի ներառվում այս գնահատման մեջ, եթե նման հրաժարումը չի հատուցում ապահովագրի նախապես գոյություն ունեցող ռիսկը: Նմանապես, ապահովագրի մնացած կյանքի ընթացքում կանոնավոր գումարների վճարում նախատեսող անուիտետի պայմանագիրը ապահովագրության պայմանագիր է, բացառությամբ եթե կյանքի շարունակությամբ պայմանավորված ընդհանուր գումարային վճարները աննշան են:

⁶ Այս նպատակներով միևնույն կողմի հետ միաժամանակ կնքված պայմանագրերը (կամ այլ կերպ իրարից կախված պայմանագրերը) համարվում են մեկ պայմանագիր:

- Բ27. Բ23 պարագրաֆը հղում է կատարում լրացուցիչ հատուցումներին: Այս լրացուցիչ հատուցումները կարող են ներառել հատուցումը ավելի վաղ վճարելու պահանջ, եթե ապահովագրական պատահարը տեղի է ունենում ավելի վաղ, և այդ վճարումը չի ճշգրտվում դրամի ժամանակային արժեքի համար: Այդպիսի օրինակ է հաստատագրված գումարի դիմաց ցմահ կյանքի ապահովագրությունը (այլ կերպ ասած՝ այնպիսի ապահովագրությունը, որը, ապահովադրի մահվան ժամկետից անկախ, նախատեսում է մահվան դեպքում հաստատագրված հատուցում՝ անժամկետ ծածկույթով): Ապահովադիրը որոշակիորեն մահանալու է, սակայն նրա մահվան ժամկետը անորոշ է: Ապահովագրողը վնաս է կրում այն առանձին պայմանագրերի գծով, որոնց ներքո ապահովադիրները վաղ են մահանում, նույնիսկ եթե պայմանագրերի ամբողջ խմբի գծով վնաս առկա չէ:
- Բ28. Եթե ապահովագրության պայմանագիրը տարանջատվում է ավանդային և ապահովագրական բաղադրիչների, ապահովագրական ռիսկի փոխանցման նշանակալիությունը գնահատվում է ապահովագրական բաղադրիչի հիման վրա: Պարունակվող ածանցյալ գործիքի միջոցով փոխանցված ապահովագրական ռիսկը գնահատվում է պարունակվող ածանցյալ գործիքի հիման վրա:

Ապահովագրության ռիսկի մակարդակի փոփոխություններ

- Բ29. Որոշ պայմանագրեր չեն փոխանցում որևէ ապահովագրական ռիսկ սկզբնապես՝ չնայած փոխանցում են ապահովագրական ռիսկ ավելի ուշ: Օրինակ՝ դիտարկենք այնպիսի մի պայմանագիր, որը ապահովում է սահմանված ներդրումային հատույց և ներառում է ներդրումների մարման ժամանակ ստացվելիք մուտքերը ցմահ անուիտետ այնպիսի ընթացիկ դրույքներով գնելու համար օգտագործելու օպցիոն, որոնք ապահովագրողը պահանջում է այլ՝ նոր անուիտետ գնողներից ապահովադրի կողմից օպցիոնի իրագործման ժամանակ: Այս պայմանագիրը թողարկողին չի փոխանցում ապահովագրական ռիսկ նախքան օպցիոնի իրագործումը, քանի որ ապահովագրողը մնում է ազատ՝ անուիտետի գինը այնպիսի հիմունքներով որոշելու համար, որը արտացոլում է այդ ժամանակ ապահովագրողին փոխանցվող ապահովագրական ռիսկը: Այնուամենայնիվ, եթե պայմանագիրը սահմանում է անուիտետի դրույքները (կամ անուիտետի դրույքները սահմանելու հիմունքները), պայմանագիրը ապահովագրողին սկզբնապես փոխանցում է ապահովագրական ռիսկ:
- Բ30. Պայմանագիրը, որը բավարարում է ապահովագրության պայմանագրի սահմանմանը, մնում է որպես ապահովագրական պայմանագիր, մինչև բոլոր իրավունքները և պարտականությունները մարվում են, կամ դրանց ուժի մեջ լինելու ժամկետը լրանում է: